

RandKrant

M A A N D B L A D

VOOR DE BEWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

**Geen onderdak voor
bescheiden inkomens**

**Kinderopvang kan babyboom
niet volgen**

**FiguranDten Marc Sleen:
'Ik ben geen Belg, ik ben Vlaming'**

WONEN IN DE RAND

Onbetaalbaar voor steeds meer mensen

De rand onderging de voorbije 30 jaar een metamorfose. Die had tot gevolg dat mensen die om wat voor reden dan ook slechts een bescheiden inkomen hebben, er nog moeilijk onderdak vinden. Wordt de rand een regio voor het 'betere volk'?

Een zomerse woensdagnamiddag in Sint-Genesius-Rode: de zon staat hoog boven de vredige tafereeltjes op de wekelijkse markt. Op het eerste gezicht lijkt dit niet de aangewezen plaats om op zoek te gaan naar sporen van het fenomeen sociale verdringing in de Vlaamse rand rond Brussel – waarmee kort en goed wordt bedoeld dat wonen in de rand zo duur is geworden dat minder begoeden er gewoon moeten opkrassen. En toch. De eerste man die we spreken, een vijftiger geboren en getogen in Rode, windt er geen doekjes rond: 'Mijn zoon is 28 jaar, zijn vrouw ook en zij zoeken niet eens meer naar een woning of een bouwgrond in Rode. Veel te duur. Ze trekken dieper het Vlaamse land in, naar het Pajottenland, richting Pepingen.' Even later wordt Frieda Seys nog wat concreter: 'Als je geen twee inkomens hebt, kun je hier eenvoudigweg geen woning betalen. Mijn dochter is werkloos en dus moest ze wel in Ruisbroek gaan wonen. Nu haar tweede dochtertje op komst is, wordt haar flat daar echter te klein. Ze zou graag in Rode wonen – ze heeft hier immers

altijd gewoond en met haar kinderen is het makkelijk als de familie vlakbij is – maar we zoeken vruchteloos.' Het zijn geen fabeltjes die deze mensen vertellen. Onderzoek van de Vlaamse gemeenschap wees uit dat een tweeslaap-kamerflat in Rode gemiddeld 21.000 fr. per maand kost. In Tervuren betaal je 22.000 fr. en in Wezembeek-Oppem zelfs ruim 23.000 fr. 'Ga er maar eens aanstaan als alleenstaande moeder.'

Stadsvlucht

Het kan verkeren: een halve eeuw geleden was Rode nog een arme gemeente van bezembinders en houtsprokkelaars, nu prijkt ze bovenaan de lijst van de rijkste gemeenten van het land. De motor achter die gedaanteverwisseling heet natuurlijk Brussel. Net als in zovele andere West-Europese landen was er ook in de Belgische steden na de tweede wereldoorlog sprake van een stadsvlucht. Velen die het zich konden permitteren verlieten de oude stadskernen en trokken naar de gemeenten aan de rand van de stad, op zoek naar groen en

ruimte. Dat was in Brussel niet anders, al speelden daar wel factoren die het probleem scherpere kantjes bezorgden. Als Europese hoofdstad trok en trekt Brussel veel goedbetaalde diplomaten, Europese ambtenaren en bedrijfsmensen aan. In de Brusselse randgemeenten resulteerde dat in een grotere groep mensen die moeiteloos hoge sommen kunnen neertellen voor hun huisvesting. Bovendien nam de bevolking in Vlaams-Brabant meer toe dan elders in Vlaanderen, waardoor de druk op de bestaande ruimte er hoger kwam te liggen. Ook dat dreef de woning- en huurprijzen in de rand sterker de hoogte in dan in de rest van Vlaanderen. De prijs van de gewone woonhuizen in de Vlaamse rand steeg van anderhalf miljoen frank in 1977 naar 3.5 miljoen in 1994. In diezelfde periode evolueerde de prijs in Brussel van 1.6 miljoen naar 3.9 miljoen frank. Elders in Vlaanderen liep de prijs op van 1.1 miljoen naar 2.6 miljoen. De 'prijzen voor een gewone woning in de rand zijn heel hoog en benaderen

Living in the outskirts prohibitively expensive?

In recent years, the outskirts have undergone a transformation making it difficult for people with modest incomes to find housing there. Where one lives in Brussels and environs is determined firstly

by the size of one's wallet (or at least by how much is in it). The affluent can choose between a mansion in town or a villa in the suburbs, the middle classes must move farther away from the centre looking for an affordable residence, while for the poor of Brussels or its outskirts, the only remaining possibilities are uncomfortable houses in the capital's oldest quarters or residences ever further away from it. Despite the copious amounts of lip service paid to the social problem of housing in the Flemish border area, precious little was done in the last decade to counter the free market logic of Brussels' suburbanisation. How else to explain why the border has strikingly fewer social rental residences than the Flemish average? In its next issue, RandKrant will examine several recent measures intended to turn the tide.

FOTO: RITA DANIELS

Ha, daar is de herfst moeten ze bij de Kredietbank hebben gedacht * Tijd om op de kleintjes te gaan jagen * Je eigen geld afhalen gaat geld kosten bij de bank van hier * Drie frank per keer als het uit de muur wil komen * Vijf frank voor de onwelwillende 'service' aan het loket * Waar een mens doorgaans toch al als een berooide bedelaar wordt bejegend * Als je geld komt opnemen * Niet als je het komt brengen * Tenminste als het veel is * Dan krijg je er zelfs een wasmiddel bovenop * Maar al die gewone rekeninghouders doen de bank de das om * Om de haverklap komen ze het handje ophouden * Te dom om te beseffen dat de beveiliging van de daarvoor noodzakelijke geldtransporten handenvol geld kost * Zegt een naar zijn schoenpunten turende KB-matic met een rendabel uiterlijk op de televisie * Het zou de bank beter uitkomen als de mensen voortaan van hun eigen geld afblijven * Gegoven is gegeven * Ja, daar lijkt het al langer op * Probeer maar

eens geld uit de muur te halen tijdens een lang weekend * Een warme bakker legt meer broden in zijn automaat dan een bank biljetten in de hare * De banken bakken niet op zon- en feestdagen * Die

GEVONDEN VOORWERPEN

laten hun klanten gewoon tientallen kilometers rondrijden om nog ergens een briefje op de kop te tikken * Zonder dat daar een kilometervergoeding voor wordt betaald * Dat zou pas service zijn * Bij een lege muur een teleurstellingsticket krijgen ter waarde van de verreden benzine * In te wisselen bij uw bankier van hier * Doktersrekeningen voor snotvallingen en zo * Opgelopen tijdens het in wind en weder aanschuiven voor de gleuf * Zouden ook voor terugbetaling in aanmerking moeten komen * Of minstens strafbaar moeten zijn wegens het toebrengen van slagen en verwondingen * Helaas * De nieuwe politieke cultuur laat handenwringend weten niet bevoegd te zijn als de banken door het rode licht rijden * Wat gaat dat binnenkort worden met de invoering van de Euro? * U weet wel, dat geld waar we al jaren voor aan het inleveren zijn om het ook te mogen hebben * Dat gaat dus geld kosten, zoveel is zeker * Niet aan de bankier van hier * Wel aan zijn klanten van hier tot ginder * Ga maar na * Eerst moet al dat oude geld met een peperduur rijkswachtescorte naar de verbrandingsoven van Drogenbos * Daarna moeten de muren worden verbouwd voor de nieuwe biljetten * Om maar een paar voor de hand liggende kostenposten te noemen * Die het onvermijdelijk maken om in het kader van de Euro-operatie beslag te leggen op de tegoeden van het cliënteel * Hopelijk hebt u nog ergens een degelijke oude sok * Om thuis te bankieren *

Zaventem veroorzaakt luchtalarm 5

Babyboom in de rand 8

Sinds enkele maanden is er sprake van een opmerkelijke stijging van het aantal geboortes in de rand. Dat zorgt voor wachtlijsten bij kinderkribbes en ont-haalmoeders.

FiguranDten 10

Op 3 oktober l.l. vierde stripheld Nero zijn vijftigste verjaardag. Zijn geestelijke vader Marc Sleen wordt binnenkort 75 jaar. Geboren in Gent, maar geworteld in de rand.

De magische aantrekkingskracht van het Kaaitheater 13

Verba omarmt Vlaams-Brabantse auteurs 17

Hoe Dilbeekse senioren nieuwe kennissen maken 21

Gehandicapten te paard 23

EN OOK NOG

VAN ASSE TOT ZAVENTEM 6 • NOVEMBER IN DE RAND 14

ZONDER OMWEGEN 18 • RESTAURANDT 20

VAN TUINEN EN HUIZEN 22 • GASTENBOEK 24

COLOFON

Randkrant verschijnt maandelijks op 134.000 exemplaren en is een initiatief van vzw Informatie Vlaamse Rand.

Hoofdredactie: Henry Coenjaarts

Eindredactie en secretariaat: Geneviève Ostyn

Vormgeving: Mega.L.Una, Brussel

Druk: A. De Cuyper-Robberecht, Zele

REDACTIEADRES:

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 460 45 12, fax 02 460 32 67

Verantwoordelijke uitgever: Henry Coenjaarts,

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel.

meer deze van Brussel dan deze van de rest van Vlaanderen', lezen we in een studie. De bouwgronden liggen met gemiddeld 1920 fr. per vierkante meter bijna 700 fr. hoger dan het Vlaamse gemiddelde, bijna tweemaal zo hoog als het Belgische gemiddelde maar wel veel en veel lager dan de Brusselse prijs van 5.840 fr. Alhoewel, wat te denken van een perceeltje van 30 are in Tervuren waarvoor onlangs 19 miljoen frank werd neergeteld?

Verre van betaalbaar

Dergelijke cijfers spreken voor zich: wonen in Brussel en omstreken wordt in de eerste plaats bepaald door de portemonnee. Wie bemiddeld is heeft de keuze tussen een herenhuis in de stad of een villa in de periferie. De middengroepen moeten verder van het centrum op zoek naar een betaalbare woning. Voor de minder begoede Brusselaar of randbewoner resten alleen nog de weinig comfortabele huizen in de oudste stadswijken van Brussel of een woning op (steeds) grotere afstand van Brussel. Jan Verhulst van de Tervurense sociale huisvestingsmaatschappij 'Elk Zijn Huis' onderkent twee groepen die uit de rand worden verdrongen: 'Er zijn de jongeren die het ouderlijk huis verlaten en geen geld hebben om er iets te huren en er zijn de, wat ik noem, uitgebloeide gezinnen. Gezinnen die geen eigendom wisten te verwerven en die het moeilijk krijgen met de inkomensdaling die vaak met het pensioen gepaard gaat.'

Liever geld dan grond

Op die sociale problematiek entte zich in hoofde van sommige Vlamingen ook een nationalistische dimensie. De

welgestelde
Brusselaars
die de
Vlaamse
rand
opzochten,
spraken
immers in

'De Vlaamse zaak weegt veel minder dan de portemonnee'

hoofdzaak een andere taal dan het Nederlands. Dat is ook logisch: de meerderheid in Brussel is Franstalig en de buitenlandse aanwezigen spreken er een Babels aantal talen. De stadsvlucht die in Gent of Antwerpen enkel een sociaal probleem is, wordt

in de rand door sommige Vlamingen als onderdeel van een welbewuste verfransingspolitiek ervaren. De Europese ambtenaren worden daarbij vaak als zondebok voorgesteld. Er wordt evenwel zedig over gezwezen dat de verkopers van veel grond in de rand Vlamingen waren en zijn.

'Sommige Vlamingen adverteren zelfs alleen in Franstalige kranten gewoon omdat ze weten dat ze zo hogere prijzen halen', aldus Henk Meert, geograaf aan de Katholieke Universiteit Leuven. Het cliché van de rijke Franstalige in de Vlaamse rand dient overigens relativerend, zegt Frank Bundervoet van het OCMW in Rode: 'Er zijn ook veel minder begoede Franstaligen uit Anderlecht, Vorst of Sint-Gillis die liever in een krot hier wonen dan in een getto daar.' Moniek Tordeur van het OCMW St-Pieters-Leeuw treedt hem daarin bij: 'De helft van onze recht-hebbenden zijn Franstaligen.'

Lippendienst

Ondanks de uitgebreide lippendienst die aan de sociale problematiek van de huisvesting in de Vlaamse rand is bewezen, werd de voorbije decennia weinig ondernomen om tegen de vrije marktlogica van de Brusselse suburbanisatie in te gaan. Hoe valt het anders te verklaren dat de Vlaamse rand opvallend minder sociale huurwoningen telt dan het Vlaamse gemiddelde? In Vlaams Brabant maken sociale huurwoningen 3,74 pct. uit van het totaal aantal woningen, terwijl dat cijfer in de vier andere provincies tussen 5,4 en 6,4 pct. schommelt. In het arrondissement Halle-Vilvoorde ligt de verhouding op 3,77 pct. maar in veel randgemeenten ligt dat percentage lager. In Rode bv. zijn de twee sociale wijken ruim 30 jaar oud en in

Anne Sobrie

Tervuren zijn sociale huurwoningen slechts goed voor 2,99 pct. van het woningbestand.

Daar komt bij dat een deel van deze sociale woongelegenheden en met name de sociale koopwoningen, meer dan in andere regio's, na enkele jaren door de genietters ervan (meestal Vlamingen) met een fikse winst worden doorverkocht aan (meestal) anderstaligen. 'Zelfs al staat er een boete van 400.000 fr. op een dergelijke doorverkoop, toch gebeurt het omdat de winst van de verkoop zoveel meer bedraagt', getuigt Jan Verhulst. 'De Vlaamse zaak weegt veel minder dan de portemonnee', bevestigt Anne Sobrie, de enige Vlaamse schepen van Rode.

Het gevolg is dat de Vlaamse rand, hoewel hij de duurste regio is van Vlaanderen, veruit het minst sociale huurwoningen telt. De lokale sociale huisvestingsmaatschappijen wijten dit aan de rigide regels van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM), maar diezelfde VHM laat ons via haar woordvoerder Frans Coppens weten dat de VHM in deze slechts een uitvoerder is van de politieke beslissingen. Klopt het dan dat niemand onder de politici er echt wakker van lag dat de rand stilaan onbetaalbaar werd voor een groeiende groep mensen? Volgende maand onderzoeken we enkele recente maatregelen die het tij alsnog zouden moeten keren.

John Vandaele

Zaventem zorgt voor luchtalarm in de rand

Sinds 22 mei van dit jaar rommelt het aan de nachtelijke hemel tussen Wemmel en Overijse. De Brusselse lobby UBCNA (Union Belge Contre la Nuisance Aérienne) wist in een proces tegen de Regie der Luchtwezen een nachtelijk overvliegverbod boven Brussel-19 af te dwingen. Sindsdien liggen de gemeentes Machelen, Diegem, Wemmel en Grimbergen in het Noorden en Nossegem, Sterrebeek, Wezembeek, Tervuren en Overijse in het Zuid-Oosten onder het gebulder.

Het touwtrekken over de opstijgroutes van Zaventem dateert al van veel langer dan vandaag. De Regie der Luchtwezen beslist als politieagent van het Belgisch luchtruim én uitbater van Zaventem-nationaal in principe soeverein hoe hoog en over wiens dak de mastodonten zullen scheren. Het Vlaamse Gewest is alleen bevoegd voor wat op de begane grond gebeurt, niet erboven. Begrijpelijkerwijze is hier ruimte voor enig lobbywerk. In en rond Linkebeek, de slaapplek van Eric Kirsch, grote baas van de Regie, is het 's nachts bijvoorbeeld muisstil...

Milieu-egoïsme

Ondermeer om komaf te maken met het meten met twee maten en twee gewichten werd in 1989 een heus geluidsmeetnet geïnstalleerd in de grote rand rond Brussel. Sindsdien weet men haarfijn waar wat voorbij vliegt en hoeveel decibels dat oplevert. Maar daar blijft het bij. In een straal van 5 km rond het Koninklijk Paleis in Brussel én boven dat van Laken heerst een absoluut vliegverbod, maar voor de andere burgers is

het bang afwachten via welke richting de Regie de vliegtuigen het lucht ruim laat kiezen. Het gevolg van deze verdeel- en heerstactiek is, dat Brusselse en Vlaamse burgerinitiatieven ter bestrijding van de vliegtuighinder met getrokken messen tegenover elkaar staan, in plaats van samen te ijveren voor doeltreffende maatregelen. Milieu-egoïsme, of hoe moet je zoiets noemen?

Onder de slaappillen

De actiegroep Sterrebeek 2000 is al 25 jaar actief als onafhankelijke beweging die ijvert voor de verbetering van de levenskwaliteit in de regio. Via de OAM (Onafhankelijke Actiegroep Midden-Brabant) hoopt de groep de violen inzake geluidshinder in de rand gelijk te stemmen. 'Wat hier de laatste maanden gebeurt is onbeschrijflijk', zegt Marlies Smeets van Sterrebeek 2000. 'Mensen lopen als zombies rond, zitten onder de slaappillen en het aantal hartinfarcten ligt in Sterrebeek abnormaal hoog. Deze luchtruimterreur moet stoppen!' Marlies Smeets verwijst naar de luchthavens van Schiphol en Frankfurt waar voor het nachtelijk vliegverkeer strenge beperkingen gelden. 'Maar bij ons kan alles, er wordt gesjoemeld dat het een lieve lust is. Zaventem is de vuilnisbak van het Europese vliegwezen. Als er al regels zijn, dan worden er voortdurend uitzonderingen gemaakt.'

Totaal vliegverbod

Hoofdingenieur Ghislain Geusens is bij de Regie belast met de problematiek van de lawaaihinder. Hij wuift de klachten van de geluidsjagers niet weg, 'maar' zegt hij, 'elke luchthaven

kampt met lawaai-problemen. Haal je ergens wat decibels weg, dan komen ze elders weer tevoorschijn. Je kunt hier en daar wat routes verleggen, maar in een van de dichtst bevolkte landen ter wereld zullen er altijd woonzones de dupe zijn. Het klopt dat bepaalde randgemeenten meer nachtelijk geraas over hun dak krijgen dan vroeger, maar volgens welke maatstaven moeten we hier kiezen?

De enige echte oplossing op korte termijn is een totaal vliegverbod, pakweg tussen middernacht en zes uur. Dat moet via een Europese richtlijn kunnen, temeer omdat dit nauwelijks invloed zal hebben op het passagiersverkeer, want vrijwel alle opstijgende vliegtuigen 's nachts werken voor koerierdiensten.' Geusens windt er geen doekjes rond dat de koerierdiensten, die in de jaren tachtig met veel faciliteiten naar Zaventem werden gehaald, over een stevige politieke lobby beschikken, waardoor de KB's inzake geluidsbeperking op hun maat gemaakt worden. 'Met dit soort transporten is een smak geld gemoeid, dus kan hier blijkbaar veel...'

Dat de koerierdiensten op korte termijn naar naburige luchthavens zullen uitwijken lijkt intussen weinig waarschijnlijk, want daar zijn ze helemaal niet welkom. De kans is dus klein dat ze in Sterrebeek en omstreken tegen de zomer van het jaar 2000 weer met de ramen open zullen kunnen slapen.

Johan Sanctorum

VAN ASSE TOT ZAVENTEM

ALLE RANDGEMEENTEN

Ruggensteuntje

De jeugddienst van de provincie Vlaams-Brabant heeft onder de noemer Vlaams-Brabant P.A. een begeleidingsprogramma uitgewerkt om gemeentebesturen en jeugdraden een ruggensteuntje te geven bij het starten en opvolgen van de planning van het jeugdwerkbeleidsplan 1999-2001. Dit gebeurt in samenwerking met de vzw Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten. Geïnteresseerde gemeenten, stuurgroepen of

jeugdraden die hierop willen intekenen, nemen zo vlug mogelijk contact op met de provinciale jeugddienst. Gemeenten betalen hiervoor maximaal één vierde van de kosten (10.000 fr.), gemeenten met minder dan 10.000 inwoners betalen maximaal één achtste (5.000 fr.)

Voor meer inlichtingen belt u naar de jeugddienst van de provincie Vlaams-Brabant, Martine Schevernels, tel. 016/26 76 87.

GRIMBERGEN

Kokhalzen

Zaterdag 13 september stapten zo'n duizend gedupeerde buurtbewoners mee op in een mars voor een minder stinkende leefomgeving, want de omwonenden van de Verbrande Brug en de Borgt in Grimbergen en zelfs inwoners van Vilvoorde en Zemst hebben de laatste weken en maanden hun portie geurhinder wel gehad. Boosdoeners zijn de Vlar-composteringsinstallatie waar het GFT (groente, fruit en tuinafval) tot compost wordt verwerkt en vetmelterij CGAE. 'Ik moet al enkele weken letterlijk kokhalzen en ben heus niet de enige die braakneigingen heeft', zegt een buurtbewoner. Vooral tijdens de hete maand augustus was de stank niet te harden en hielden de omwonenden ramen en deuren noodgedwongen dicht. Onder druk van de bevolking en het gemeentebestuur belofde de Vlar tot eind december voorlo-

pig geen groenafval meer aan te voeren. Van die 'adempauze' wil de Vlar gebruik maken om bijkomende investeringen te doen om de stank in te dijken. Naast een nieuw filtersysteem komen er bijkomende loodsen voor het gras en de afgewerkte compost. Ook CGAE, dat tot hier toe deed alsof zijn neus bloedt, lijkt van plan om vanaf half oktober de nodige aanpassingswerken uit te voeren. Van de actiecomités krijgt de vetmelterij alvast geen krediet meer. 'Als de stank niet ophoudt, moet Vlaams minister van Leefmilieu Kelchtermans het probleem maar bij de bron aanpakken en de milieuvergunning van CGAE intrekken', klinkt het eensluidend. **WS**

FOTO: JOS VERHOOGHEIJEN

BEERSEL

Buitenbeentje

Terwijl andere gemeenten de taksen op huisvuil verhogen, worden ze in Beersel gevoelig verlaagd. Hoe valt dat te rijmen? 'De andere gemeenten kunnen niet anders dan een verhoging doorvoeren, omdat ze in het verleden gewoon te lage huisvuilbelastingen hebben aangerekend', zegt burgemeester Hugo Casaer. 'Wij hebben het omgekeerde gedaan. We hebben bij onze oorspronkelijke kostenraming ook de bouw van een containerpark ingecalculéerd. We beloofden de mensen dat we voor dat containerpark geen bijkomende leningen zouden aangaan. Nu de kosten voor het containerpark met de huisvuilbelasting zijn betaald, verminderen we, zoals beloofd, de belasting. De huisvuiltaks daalt voor gezinnen van 5.000 naar 3.800 fr. en van 2.500 naar 1.900 fr. voor alleenstaanden. We verlagen ook de prijs van de GFT-zakken naar 10 fr. Hiermee willen we de Beerselaars stimuleren hun groente-, fruit- en tuinafval in witte zakken te stoppen. Hopelijk wordt daarmee ook het huisvuiltoerisme wat afgeremd.'

MT

TERVUREN

Wijken voor traiteur

FOTO: KITA DANIELS

Dankzij de vernieuwde aanpak van de directie is het Museum voor Midden-Afrika in Tervuren de laatste jaren een cultureel uitstralingspunt van betekenis geworden: tal van thematentoonstellingen vonden er plaats en trokken honderdduizenden bezoekers, waaronder een flink pak buitenlanders. Het Koloniënpaleis, ook wel 'Oranjerie' genoemd, werd daarbij het luisterrijke kader van talrijke concerten, operavoorstellingen en culturele happenings, o.m. in samenwerking met de Culturele Raad van Tervuren.

Fietsvriendelijk

FOTO RITA DANIELS

Het provinciebestuur trekt 40 miljoen uit om het netwerk van fietspaden in Vlaams-Brabant uit te breiden en de kwaliteit van de bestaande fietspaden te verbeteren. Het vernieuwde fietsnetwerk moet het woon-, werk- en schoolverkeer per tweewieler in goede banen leiden, want een groot deel van de bestaande fietspaden zijn die naam amper waardig. De provincie maakt nu

geld vrij om fietsenstallingen te plaatsen aan opstapplaatsen van trein, tram en bus. Daarnaast komen er bredere en veiliger fietspaden, netjes gescheiden van de wegen.

Gemeentebesturen die meewerken aan de uitbouw van dit netwerk van veilige fietspaden, krijgen één derde van hun investeringen terug.

Het project gaat van start in acht gemeenten, waaronder Beersel, Halle, Lennik en Sint-Pieters-Leeuw. Op termijn zal aan alle Vlaams-Brabantse gemeenten worden gevraagd om de bestaande fietsinfrastructuur te inventariseren. Samen met de gemeenten stelt de provincie dan een fietsvriendelijk beleidsplan op.

WS

Spinnenwebben uit 727

Sint-Hubertus mag dezer dagen dan al in het middelpunt van de belangstelling staan, zijn kapel in het woud verkeert in een bedroevende staat van ontbinding. Is dit hier het Vlaanderen dat zo fier terugblikkt op zijn verleden? De ruiten van de Sint-Hubertuskapel hebben in jaren geen zeemvel gevoeld. Spinnenwebben, vermoedelijk authentiek uit 727 toen Hubertus hier overleed, hangen met trossen vol vuilnis en bladeren van jaren aan de buitenzijde. De vensters zelf zijn een mengelmoesje van verschillende soorten glas die in de vijftiger jaren werden gebruikt in toiletten en hier de doorkijk naar binnen verhinderen. Het terracottabeeld van Sint-Hubertus in de nis boven de hoofdingang is dringend aan restauratie toe en op sommige plaatsen is de gevelerosie zo zorgwekkend, met half uitgesleten baksteenrijen, dat vochtproblemen langs de binnenkant onvermijdelijk zijn. Beschikt Vlaanderen sedert een paar jaar dan niet over een vliegende preventiebrigade voor het eigen bouwkundig erfgoed? De verf van een hakenkruis en de vermelding NSDAP lijkt de enige te zijn die in jaren op dit bouwwerk werd aangebracht. En dan hebben we het niet eens over het plas en poephokje – niet van paarden die zich hier komen laten wijden – in de linkerhoek, waar zich tegen de kapelmuur ook een illegale vuilnisbelt bevindt. Lamentabel en ronduit beschamend!

JR

Sint-Hubertus en de beesten

Verscholen onder het uitgestrekte bladerdak van hoge boomkruinen, is de Sint-Hubertuskapel in Tervuren al sinds jaar en dag een vast punt in de Brabantse woudtopografie. Samen met de stallingen is dit aan Sint-Hubertus opgedragen bostempeltje het enige wat rest van het rond 1200 door de hertogen van Brabant op deze plek gebouwde zomerkasteel.

De Sint-Hubertuskapel werd gebouwd door Wenceslas Coeberger, die ook de Basiliek van Scherpenheuvel ontwierp.

Volgens de overlevering stierf de heilige van jacht en jagers in 727 op deze plaats in het bos. Traditiegetrouw worden op de laatste zondag van oktober (dit jaar op 26 oktober) buiten de kapel de dieren gewijd. Voor de 'laiterie', hogerop bij het Museum voor Midden-Afrika, worden dit jaar tevens paardengespannen met wijwater bekwispeld, wellicht om enige luister te verlenen aan feit dat Hubertus al 1270 jaar dood is en sindsdien niet meer werd afgestoft. Zie ook elders op deze pagina!

JR

FOTO RITA DANIELS

Kinderopvang moet gepland voor de geboorte

FOTO: RITA DAVEELS

8

Jonge gezinnen met tweeverdieners doen noodgedwongen steeds vaker een beroep op goed georganiseerde kinderopvang. Dientengevolge zijn kinderkribbes of onthaalmoeders zonder wachtlijst in de Vlaamse rand rond Brussel een zeldzaamheid. De opvang van zieke kinderen laat in de meeste gemeenten nog veel te wensen over. Met voor- en naschoolse opvang is het iets beter gesteld. Sinds kort komen her en der initiatieven van de grond die de kinderen een huiselijke atmosfeer proberen te bieden.

Kinderen een tijd na de geboorte tot aan de kleutertuin goed verzorgd onderbrengen, vereist tegenwoordig nogal wat planning. Om zeker te zijn van een plaatsje, laten de meeste ouders hun kindje al van bij het begin van de zwangerschap inschrijven in een kribbe of bij een onthaalmoeder.

De laatste tijd lijkt er een ware babyboom te heersen in de rand. 'Tot voor enkele maanden was het aanbod aan onthaalmoeders nog groter dan de

een door Kind & Gezin erkende opvang verbonden aan het atheneum. Op korte tijd kwamen er drie particuliere kribbes bij. Voor de vele Engelsen die in de buurt wonen zijn er twee initiatieven in de deelgemeente Vossem.

Altijd volzet

Ook Annemie Cooreman van het OCMW van Dilbeek maakt gewag van een onverwachte toename van het aantal baby's. 'De aanvraag voor opvang van baby's verschilt naargelang de periode', legt ze uit. 'Sinds augustus zijn alle plaatsen plots ingenomen. Blijkbaar zijn er veel vrouwen zwanger of net bevallen. Als dat zo doorgaat, zitten we weldra met een tekort aan opvangmogelijkheden. In dat geval zullen we een oproep moeten plaatsen in het gemeentelijk informatieblad om meer onthaalmoeders op te trommelen.'

Het kinderdagverblijf van Zaventem is altijd volzet, maar werkt niet met een wachtlijst. 'Ik zeg gewoon aan de ouders dat het niet kan', legt verantwoordelijke Inge Holvoet uit. 'We krijgen meer aanvragen dan we aankunnen. Mensen doorverwijzen zit er niet in, want veel alternatieven zijn er niet in de streek. Ook de onthaal-

vraag', luidt het bij de dienst opvanggezinnen van het OCMW van Tervuren. 'Op drie maanden tijd liepen plots dertig aanvragen binnen en dat maakt dat er bij de onthaalmoeders nu niemand meer bij kan.' Een gemeentelijke kinderkribbe is er in Tervuren niet, maar wel

dienst en de kribbe van Sterrebeek zijn voortdurend volzet. Gegadigden moeten er gewoon vroeg genoeg bij zijn. De kribbe is alleen voor inwoners van Zaventem bestemd, maar zelfs die mensen kunnen we niet altijd helpen. Kinderopvang is een groot probleem. Door de vele bedrijven op ons grondgebied krijgen we ook vanuit die hoek heel wat aanvragen.'

In de zes facilitéitengemeenten rond Brussel is de kinderopvang over het algemeen onvoldoende uitgebouwd. Behalve Wemmel beschikt geen van de zes over een gemeentelijke kinderkribbe. De diensten van het OCMW kunnen de ouders wel helpen aan een lijst van erkende onthaalmoeders. Geregeld moet er in de facilitéitengemeenten een oproep worden gedaan voor meer opvanggezinnen. In Wemmel overstijgt de vraag het aanbod beduidend, hoewel de gemeente naast haar eigen kribbe nog drie privé-kribbes en een waslijst onthaalmoeders telt. Zoals gebruikelijk in de meeste gemeenten, komen ook in Wemmel de eigen inwoners het eerst in aanmerking voor een plaatsje. Volgens de verantwoordelijke van de gemeentelijke kribbe, azen de meeste ouders op de openbare opvangdienst omdat deze de barema's van Kind & Gezin hanteert en daardoor goedkoper is dan de particuliere initiatieven.

Huiselijke opvang

De meeste scholen in de rand verzorgen voor- en naschoolse opvang. Vroeger leek dat vaak op strafstudie, maar de scholen en gemeentebesturen getroosten zich almaar meer inspanningen om de opvang nu in een gezellige, huiselijke sfeer te laten verlopen. In de Beerselse deelgemeente Huizingen gebeurt deze opvang zelfs in een gewoon woonhuis, een eindje verwijderd van de school.

'Ouders zijn dezer dagen al opgelucht als hun kind kan worden opgevangen. Daardoor stellen ze te weinig eisen aan de kwaliteit van de opvang', zegt schepen Hugo Partous uit Beersel, die zelf actief was in het onderwijs. Partous stond aan de wieg van De Malleboot, een origineel initiatief in de sector van de voor- en naschoolse opvang. 'De ouders vragen zich zelden af wat hun kinderen doen als de huistaken zijn afgewerkt. Omdat er door een gebrek aan middelen in de deelgemeente Lot alleen sprake was van bewaking in de school, hebben we de opvang afgeschaft en De Malleboot in het leven geroepen.' De eerste en grootste afdeling van De Malleboot kwam in een woonhuis in Huizingen. Het initiatief breidde snel uit en ook in Dworp roept De Malleboot nu alle

De meeste ouders laten hun kindje al van bij het begin van de zwangerschap inschrijven in een kribbe

hens aan dek. Voor en na de schooluren kunnen leerlingen er terecht voor het maken van hun huiswerk in een stille ruimte en voor verschillende activiteiten waarbij de nadruk ligt op creatief bezig zijn. De kinderen krijgen geen strikte begeleiding en zijn zo vrij als thuis. Ook tijdens de vakanties wordt er een aantrekkelijk programma voorgeschoteld.

Andere gemeenten en scholen proberen de voor- en naschoolse opvang eveneens in die zin te organiseren. Asse houdt de spruiten op zaterdag en woensdagnamiddag bezig met een waaier aan activiteiten en denkt eraan ook de voor- en naschoolse opvang op die manier te laten verlopen. Bengels van de buurgemeenten kunnen bij de kinderwerking in Asse aankloppen omdat deze is berekend op een groot aantal kinderen.

In het gros van de randgemeenten wordt de jeugd tijdens de vakantie niet aan haar lot overgelaten. De kinderen kunnen terecht op vakantie-speelpleinen en er zijn wekelijkse uit-

stappen in het kader van de Grabbelpas.

Lokaal overleg

De Vlaamse regering poogt met decreten structuur te krijgen in de kinderopvang. Om de kwaliteit van de opvang te verzekeren moet de overheid alleszins financiële inspanningen blijven leveren.

Kind & Gezin schenkt dit najaar speciaal aandacht aan voor- en naschoolse opvang en aan preventieve zorg. 'Dagopvang is in de randgemeenten ruim aanwezig', vindt departementshoofd De Ridder van de provinciale afdeling Brussel-Brabant. 'Er zijn weliswaar wachtlijsten, maar de laatste jaren kwamen er nogal wat nieuwe initiatieven van de grond. In het kader van de nieuwe reglementeringen bekijken we in het najaar wat er kan worden gedaan aan voor- en naschoolse opvang.' Twee coördinatoren moeten ervoor zorgen dat het lokaal overleg op gang komt. Daaruit moet dan blijken wat de plaatselijke behoeften zijn. Bijzondere aandacht gaat dit najaar ook naar de noden van de faciliteitengemeenten op het vlak van preventieve zorg. Halle-Vilvoorde scoort voor de consultatiebureaus van Kind & Gezin minder goed dan de rest van Vlaanderen.

Wat bij ziekte?

Terwijl het gewone dagverblijf volgens Kind & Gezin geen al te grote zorgen baart, zijn er daarentegen nog maar weinig gemeenten in de rand actief bezig met de opvang van zieke

FOTO: RITA DANIELS

kinderen. Als hun kind ziek wordt, moeten buitenshuis werkende ouders snel een oplossing vinden. 'Dat kan inderdaad wel eens voor een probleem zorgen', bevestigt een moeder van twee kinderen uit Vilvoorde. 'Toen we met het gezin nog in Wemmel woonden, gingen de kinderen naar de gemeentelijke kribbe. Op de peuterafdeling viel niets aan te merken. De vleugel voor baby's was pas van start gegaan en dat liep niet van een leien dakje. De kleintjes werden er vaak ziek door verspreide microben omdat fopspenen werden verwisseld. Vakantie nemen of de kinderen vaker naar de grootouders brengen, is op zo'n ogenblik de enige oplossing. In Vilvoorde deed mijn kindje een longontsteking op in de kribbe omdat de verwarming niet werkte. Overschakelen van de kruipers naar de peuterafdeling kon niet wegens plaatsgebrek. Ik zocht mijn toevlucht tot een onthaalmoeder via een advertentie in een plaatselijke krant. Wat kinderopvang betreft ben ik totnogtoe het meest tevreden over onthaalmoeders en privé-initiatieven.'

Aan die tevredenheid hangt wel een iets hoger prijskaartje vast!

An Van hamme

Planifier la garde des enfants avant la naissance

Les jeunes familles sont de plus en plus souvent contraintes de faire appel à des services de garde d'enfants bien organisés. La périphérie semble du reste être le théâtre, ces derniers temps, d'un véritable baby-boom. Les crèches ou les mères d'accueil sans liste d'attente font donc figure de rareté dans la périphérie, à telle enseigne que la plupart des parents inscrivent leur enfant dès le début de la grossesse.

L'accueil des enfants malades laisse, lui aussi, à désirer dans la majorité des communes. Outre les crèches communales, il existe également de nombreuses mères d'accueil et initiatives privées, mais les unes et les autres affichent généralement des prix plus élevés. La situation est meilleure en ce qui concerne la garde des enfants avant et après l'école. Depuis peu, on voit naître ici et là des initiatives s'efforçant d'offrir aux enfants une atmosphère familiale.

Voor het eind van dit jaar wordt het tramstationnetje van Nero in Hoeilaart een themacafé, een ontmoetingscentrum voor Neroliefhebbers. Net op de valreep van '97 wordt zijn geestelijke vader Marc Sleen, alias Marcel Neels, 75 jaar en op 3 oktober precies vierde Nero zelf zijn vijftigste verjaardag; het zijn drukke tijden in Hoeilaart.

'La frontière linguistique, ça se trouve ou?', met die vraag overviel een journaliste van Antenne 2 me een paar jaar geleden toen ze een reportage kwam maken over 100 jaar strips in België en naar aanleiding daarvan ook de Belgische taalkwestie wilde aansnijden. Ze hadden gemakkelijk een paar Franstalige collega's van mij te pakken gekregen om daarover te praten, maar een striptekenaar die 'bilingue' was, bleek moeilijker te vinden. Dus ging ik op het voorstel in en met de journaliste trok ik naar de taalgrens zo'n 200 meter hiervandaan. Aan deze kant van de straat is het Hoeilaart, aan de overkant La Hulpe, zoals in Overijse het lac du Genval halverwege Franstalig wordt. Té gek toch, niet? Maar enfin, we maken die opnames en terwijl ik met de journaliste aan het praten ben, komt er een man uit zijn voortuin gewandeld. Ik vraag hem: 'Vous, monsieur, vous êtes Wallon?' 'Non', zei hij, 'mon chien comprend le Flamand et ma femme est flamande.' 'Mais vous monsieur, vous êtes quand même Wallon?' 'Non monsieur', repliceerde hij, 'nous sommes tous des Belges'. 'Alors', grapte ik, 'moi je suis Italien'. De anekdote geeft exact weer hoe ik me hier als Vlaming voel. Ik moest wel verschrikkelijk lachen om die hond die Nederlands sprak, maar zeggen dat ik Belg ben heeft voor mij geen enkele inhoud. 'Je ne suis pas Belge, je suis Flamand.' Zoals de Bretoenen zeggen, 'je ne suis pas Français, je suis Breton'.

Flamingant

U bent een voorvechter van de Vlaamse zaak. Nero is een rasechte Vlaming, terwijl meneer Pheip een Waal is die zijn

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

Marc Sleen

'Ik ben geen Belg, ik ben Vlaming'

taal niet behoorlijk spreekt. Dat is toch de onderliggende boodschap van uw strips, of niet?

MS: Natuurlijk, dat klopt volledig, ik maak meneer Pheip eigenlijk belachelijk. Het gevolg daarvan is wel dat ik nog steeds, ook al ben ik beheerder van het stripmuseum in Brussel, het etiket 'flamingant' krijg opgeplakt. 'Sleen du Standaard c'est un flamingant'. Een Vlaamse katholieke flamingant. Dat is niet zo, want ik heb tijdens de oorlog in een concentratiekamp gezeten, waar me de tanden uit de mond werden geslagen door een flamingante SS'er. Het flamingantisme heeft voor mij dus een bittere bijklank.

Maar ik blijf een voorvechter van de Vlaamse zaak. Ik vind het bijvoorbeeld heel belangrijk dat ik de enige Vlaamse striptekenaar ben met een stripmuur in Brussel, in de Sint Gorikshallen. Brussel is immers Vlaams, maar je ziet het niet genoeg. We moeten zorgen dat we er een grotere 'présence' krijgen.

U bent eigenlijk een Gentenaar?

MS: Ja, ik ben een stijfhoofdige Gentenaar. Gent was in mijn jeugd overwegend Franstalig. Ik heb ooit hemel en aarde moeten bewegen om als eerste Vlaming in de Gentse opera een lezing en filmvoorstelling van 'Ontdek de wereld' - de tegenhanger van het Franse Explorations du monde - te kunnen houden. Ik had al ongeveer in elke hoek van Vlaanderen een voordracht in het Nederlands gehouden, maar in Gent moest het, tot een goede 30 jaar geleden, in het Frans. Ik heb toch mijn zin doorgedreven en de voordracht was een denderend succes: meer dan 2.000 man en een paar klinkende namen onder de aanwezigen.

Ook als ik inkopen doe, hou ik nog steeds voet bij stuk. Ik zeg gewoon dat ik niets koop als ze geen Nederlands willen spreken. Dat blijkt iedereen te begrijpen, want dan klinkt het: 'non monsieur, je ne comprends pas, mais j'appelle quelqu'un'. Alle Vlamingen zouden zo moeten reageren. We moeten er op blijven hameren, dan komen we er wel.

Rijk en arm

Hoe belangrijk vindt u de internationalisering van onze samenleving? Plaatsst dat de verhouding Vlaanderen-Wallonië niet in een ander daglicht?

MS: Dat geloof ik niet echt. Internationalisering is voor mij gelijk aan Amerikanisering en daar ben ik geen fan van. Ik stel me vragen bij de kwaliteit van het 'westers model', bij de democratie die we allemaal zo hoog in het vaandel voeren. Wat is daarvan terecht gekomen? Om nog maar te zwijgen over Afrika, waar het slechter gaat dan ooit. Nog maar pas geleden zijn er een half miljoen mensen op een beestachtige manier afgeemaakt omwille van rassenhaat, en hier is daar nauwelijks iets rond te doen geweest! Het communisme waar ik ooit zo bang voor werd gemaakt, benadert mijns inziens nog altijd het ideaal: iedereen krijgt waar hij recht op heeft. Da's toch schitterend! Bovendien veroorzaakt de toenemende informatisering nog een grotere kloof tussen rijk en arm, wat toch niet de bedoeling kan zijn. Hoe-

zeer ik ook van de Engelse taal houd, de manier waarop we te pas en te onpas met Engels jargon om de oren worden geslagen, vooral in de media, bevalt me absoluut niet.

In mijn jeugd maakte de idee van één nieuwe, gemeenschappelijke taal, het Esperanto, opgang. Een algemene taal voor iedereen, het sloot mooi aan bij

'Al 196 albums en 42 miljoen exemplaren lang lukt het mij om strips te maken waarmee de lezer lacht'

de idee van gelijkheid voor iedereen en het zou een echte aanwinst zijn geweest. Ik ondervind regelmatig hoe essentieel de taal is in het contact met andere mensen en culturen; omdat ik Swahili spreek ben ik thuis in Kenia en in een groot stuk van Afrika.

Ruwe bolsters

Hoe thuis voelt u zich hier in Groenendaal, in de rand?

MS: Heel erg. Mijn vrouw en ik hebben drie jaar in La Hulpe gewoond, toen we pas getrouwd waren. De mensen zijn daar heel lief, al spreken ze geen woord Nederlands. Eerlijk gezegd was het wel even aanpassen toen we hier in Groenendaal kwamen wonen. Vlamingen zijn ruwe bolsters en op het eerste gezicht zijn ze niet zo vriendelijk, maar ze hebben een groot hart. Het is bijna een cliché geworden om dat te stellen, maar volgens mij gaat het nog steeds op.

U bent Vlaming in hart en nieren, zoveel is duidelijk, maar Nero uw 'Vlaams' laten spreken is er niet meer bij.

MS: Nee, mijn taal is in die 50 jaar geëvolueerd en voor een stuk terecht, al blijf ik het er moeilijk mee hebben dat Nero 'je' en 'jouw' zegt. Het wringt ook als ik 'brievetas' moet veranderen in 'portefeuille' en als ze in Nederland zeggen dat een 'zetel' niet bestaat. Ik moet 'fauteuil' schrijven. Als ik dan zeg: 'ja, maar een zetel

daar zit je mals in', dan zeggen zij 'ha, je bedoelt een stoel!' Waarop ik dan weer zeg dat een stoel vier poten heeft, maar daar zijn zij het dan weer niet mee eens. Zo heb ik constant botsingen met Nederland. Maar ik heb er nu eenmaal een grotere oplage dan in Vlaanderen, dus wat wil je. Het doet me denken aan de volgende anekdote. Een Nederlander wilde een beeldje van Nero laten maken door een Parijse kunstenaar. De Nederlander spreekt geen gebenedijd woord Frans, de Fransman geen Nederlands. Gevolg, er wordt in het Engels onderhandeld over een Vlaamse stripauteur. Ik vind dat zo typisch! Eigenlijk zijn wij Vlamingen daarom superieur.

196 albums

Nero fungeert regelmatig als alibi om kritiek, zij het milde kritiek, te spuien op Vlaanderen en de Belgische politiek?

MS: Ja, dat is zo. Verhalen zuig je niet uit je duim, al denken heelwat mensen dat dit wel zo is. Ik haal mijn mosterd uit de actualiteit; de gebeurtenissen van elke dag hebben me altijd geïnspireerd. Al in 1944 was ik aan het werk als politiek karikaturist. De ene dag portretteerde ik een binnenlandse politicus, Spaak of Huysmans, de volgende dag was het de beurt aan een buitenlandse excellentie. In de strips die ik nu maak, voer ik Dehaene soms op met zijn Club Brugge sjaal om. Of Nero reist naar Mexico, waar hij dan verwikkeld

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

geraakt in allerlei politieke intriges, maar alles wat daar gebeurt, is een persiflage op wat er bij ons aan de hand is. Het is een ludieke manier om de politiek hier in een ander daglicht te plaatsen.

Maar het belangrijkste voor mij is dat Nero pure verstrooiing blijft. Ik wil een strip maken waarmee iedereen die hem leest lacht én zich afvraagt wat er morgen gaat gebeuren. Dat is mijn enige ambitie en mijn opperste voldoening en het lukt me nog steeds, al 196 albums en 42 miljoen exemplaren lang. Sinds 1986 sta ik in het Guinness book of records en ik zou niet weten hoe ik daar nog uit te schrapen ben.

Kris Verhaegen

Marc Sleen wants to make readers laugh

Through 196 albums which have sold 42 million copies around the world, comic strip artist Marc Sleen has amply succeeded in creating comics which make readers laugh. Strip hero Nero recently celebrated his 50th birthday, and at the end of this year his originator will turn 75. Sleen was born in Ghent, but has long since settled in the outskirts. 'I'm not Belgian, I'm Flemish', says Sleen. 'Just as the Bretons say *'je ne suis pas Français, je suis Breton'*. I support the Flemish cause, but I'm not a radical 'Flamingant', although I'm sometime given that label.' He's no enthusiastic advocate of globalisation, either. 'I ask myself about the real quality of the 'Western model', about this form of democracy we parade before the rest of the world. What really comes of it?' Sleen asks. 'In my view, the communism we were once supposed to be so afraid of still comes closer to my ideal: from each according to his abilities, to each according to his needs, that's a fantastic notion!'

Boeiende confrontatie met de artistieke vrienden van Verhaeren

De Franstalige Vlaming Emile Verhaeren behoorde tijdens zijn leven tot de groten van het Parijse literaire en artistieke leven. Beroemde schilders als Cézanne, Degas of Ensor schenken de schrijver kunstcriticus af en toe een van hun werken en zo groeit zijn persoonlijke collectie. Als satelliettentoonstelling van Paris-Bruxelles, Brussel-Parijs in het Gentse Museum van Schone Kunsten, loopt in het Charlier museum momenteel een expositie waarop de artistieke vrienden van Verhaeren ruim vertegenwoordigd zijn.

Hoe slaagde Verhaeren (1855-1916) er als Franstalige Vlaming in om kind aan huis te worden in het elitaire artistieke milieu in Parijs?

Na zijn rechtenstudies aan de Leuvense universiteit breekt Verhaeren in Brussel meteen door omdat hij stage loopt bij de advocaat Edmond Picard. Deze jurist nodigde regelmatig binnen- en buitenlandse artiesten uit in zijn Kunsthuis aan de Guldenvlieslaan. Zo leert de jonge Verhaeren -die zich dan al als auteur aan het bekwaamen is- aan de lopende band musici, acteurs, schilders, meubelontwerpers en uitgevers kennen. Hij pendelt voortdurend tussen de Franse en de Belgische hoofdstad.

Als Picard besluit om een eigen tijdschrift uit te geven, vertrouwt hij Emile Verhaeren vanzelfsprekend de tentoonstellingsrubriek toe. Het blad heet *L'Art Moderne* en dat klinkt de jonge auteur als muziek in de oren. Maar ook in andere progressieve publicaties, zoals *'La Jeune Belgique'*, *'Le Journal des Beaux-Arts et de la Littérature'* en *'Le National belge'*, verschijnen zijn penenvruchten. Hij schrijft recht voor de raap, vaak veel scherpzinniger dan de huidige recensenten. Hij wil bij de lezer een emotionele schok teweegbrengen.

Engelachtige held

Omdat Verhaeren vooral waardering opbrengt voor het originele en het gevoelsmatige, hoeft hij zich niet te beperken tot één enkele school of artistieke beweging. Het impressionisme en het pointillisme zijn hem even dierbaar als andere vernieuwers. Hoe goed de verstandhouding wel was tussen Emile Verhaeren en de kunstenaars van zijn tijd, blijkt ondermeer uit het feit dat Fernand Khnopff enkele boeken van de schrijver verlicht met oorspronkelijke tekeningen. De schilder beeldt Verhaeren ook uit als een engelachtige held, die intelligent handelt. De schrijver-kunstcriticus steekt zijn artistieke tijdgenoten immers niet alleen een hart onder de

riem, maar hij introduceert hen waar mogelijk ook in de behoudsgezinde milieus.

Ruime vertegenwoordiging

Emile Verhaeren heeft niet alleen oog voor zijn tijdgenoten, hij zet ook hun verre voorlopers literair in de verf. In zijn biografie van Rembrandt (1904) looft hij het lichtspel van de Hollandse meester, die hij 'een onbegrepen profeet' noemt. Rubens betitelt hij zeven jaar later als 'de schilder van de vreugde'. Oude Vlaamse meesters als Jordaens en Teniers bekoren hem zo sterk, dat hij hen met kleurrijke woorden en indringende analyses tracht te evenaren.

Op de huidige tentoonstelling in het Charliermuseum zijn de artistieke vrienden van Verhaeren ruim vertegenwoordigd. Onder hen bevinden zich klinkende namen als Degas, Ensor, Laermans, Meunier, Manet, Rops e.a.

Insiders zijn het erover eens dat deze satelliettentoonstelling beklijvender is dan de grote expositie in Gent.

Ludo Dosogne

Het imaginair museum van Emile Verhaeren. Tot 30 november, Kunstlaan 16, Sint-Joost-ten-Node.

Van maandag tot zaterdag van 13 tot 18u. Tel. 02/220 27 72

Eine fesselnde Konfrontation

Der französischsprachige Flame Emile Verhaeren (1855-1916) gehörte zu den grossen Zeitgenossen im literarisch und künstlerisch so aktiven Paris seiner Zeit. Verhaeren konnte damals Kunstwerke zu Spottpreisen erwerben, aber auch berühmte Maler wie Cézanne, Degas oder Ensor schenkten dem Schriftsteller und Kunstkritiker gelegentlich eines ihrer Werke, seine ganz persönliche Kunstsammlung wuchs so schnell. Als Nebenausstellung des Genter Museums der Schönen Künste läuft die Ausstellung 'Paris-Bruxelles, Brussel-Parijs' im Charlier-Museum in Brüssel. Hier sind die Künstlerfreunde von Verhaeren durch viele Werke zugegen: Manet, Delacroix, Ensor, Rops, Rodin, Minne, Seurat, um nur einige Namen zu nennen. Durch die erläuternden Beitexte mit kritischen Zitaten, regen die Kunstwerke auf dieser Ausstellung zur Diskussion an. Ein ganz heisser Ausstellungstip!

Fernand Khnopff, *Marie Monnom*, dochter van de Brusselse uitgever, later mevr. Theo Van Rysselberghe

De magische aantrekkingskracht van het Kaaithheater

Het Kaaithheater is in de twintig jaar van zijn bestaan uitgegroeid tot toonaangevend kunstencentrum in Vlaanderen én internationaal gerenomeerd kunstenhuis. Een trefcentrum waar zowel Vlamingen en Brusselaars als de hier wonende buitenlanders kind aan huis zijn. Het Kaai dankt zijn reputatie in niet geringe mate aan artistiek leider Hugo De Greef, die wat in 1977 begon als een bescheiden tweejaarlijks festival, omzette in een permanente werking met eigen producties en internationale gastvoorstellingen.

Met ingang van 1 oktober werd Hugo De Greef opgevolgd door de 35-jarige Guy Gypens die als zakelijk leider van Rosas, het dansgezelschap van Anne Teresa De Keersmaeker, en directeur van het Utrechtse Springdance festival al jarenlang meedraait in het kunsten-circuit. De verwachting is dat het artistiek beleid van het Kaaithheater met Gypens geen al te ingrijpende wijzigingen zal ondergaan. Daarom peilden we –voor een laatste keer– bij Hugo De Greef hoe hij het Kaaithheater zijn reputatie bezorgde en het zo geliefd wist te maken bij een groot publiek.

Hard werken

U bent intensief betrokken bij het culturele leven in Brussel en zelfs een van de gangmakers daarvan. Wat is de achterliggende visie?

'De belangrijkste motivatie was én is dat kunstenaars waarvan ik vind dat ze de moeite waard zijn, de mogelijkheid van werken en presenteren moeten krijgen die zij nodig hebben. Uiteraard komen daar een aantal aspecten bij, zoals de context waarin je je beweegt.

Bestaat er zoiets als een geheime formule of een charmeoffensief om publiek te trekken?

'Nee, het is hard werken! Succes en erkenning krijg je niet zomaar. In het theater is het altijd zo dat je met marketingwetmatigheden wordt geconfronteerd. Je hebt een basispubliek dat vanuit zichzelf is geïnteresseerd in de

dingen die je programmeert. Daarnaast is er altijd een grote inspanning nodig om een publiek, dat niet spontaan reageert, te informeren en naar de schouwburg te krijgen.'

Grenzenloos

Hier spelen vele buitenlandse gezelschappen. Is wat van elders komt beter?

'Zeker niet. Het internationale karakter situeert zich vooral in de context van Brussel en het houdt natuurlijk verband met het feit dat we met het Kaaithheater kunstenaars van overal een werkkader bieden. Daarbij wordt ervoor gezorgd dat de Vlaamse en Brusselse wereld waarin zij werken geen begrenzing vormt, dat er ruimte is voor artistieke beïnvloeding. Wij werken al jaren met Amerikaanse en Duitse groepen, die zodoende deel uitmaken van het theater/muziekleven in ons land. Hun werk is niet beter, maar maakt deel uit van één artistiek geheel dat we in deze stad proberen uit te bouwen.'

U zorgt er klaarblijkelijk doelbewust voor dat het aanbod van het Kaaithheater fungeert als 'blikopener'.

'Zeker. Je moet de toeschouwer leren kijken. Daarnaast hebben we een publiek dat zeer open staat voor nieuwe vormen en andere manieren van kijken. Ons publiek komt niet met ouderwetse vooroordelen de zaal binnen, maar veeleer met een open geest.

Wat is essentieel voor goed theater?

'De kunstenaar moet alleszins zeer eigenwijze mededelingen doen over de mens en de samenleving om het plat theoretisch te zeggen. Toch is dat de essentie. Het Kaaithheater heeft altijd de authenticiteit vooropgesteld.'

Hugo De Greef

Hoe belangrijk is de uitstraling van het Kaaithheater naar al die verschillende nationaliteiten die in en rond de hoofdstad wonen?

'Dat fluctueert. Je kunt niet zeggen: het Kaaithheater is een begrip voor elke buitenlander die hier om wat voor reden dan ook is neergestreken. Wél dat wij in onze programmering een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de buitenlanders. Wij zien dat ook in de zaal. Bepaalde voorstellingen zijn echt internationaal bezet, vooral dansvoorstellingen. Een kunstenaar uit een bepaald land lokt landgenoten. Als je het Kaaithheater plaatst in het geheel van het Brusselse theaterleven, dan behoort het zeker tot die organisaties die zich mag verheugen in de grootste buitenlandse belangstelling.' Voor informatie, tickets en reserveringen belt u 02/201 59 59.

BI

Tonangebendes Haus der Künste

Das Kaaithheater hat sich in seinem zwanzigjährigen Bestehen zu einem tonangebenden Kunstzentrum in Flandern und zu einem international renommierten Haus der Künste entwickelt. Diesen Ruf verdankt das Kaaithheater in nicht geringen Masse seinem künstlerischen Leiter Hugo De Greef. Er machte aus dem alle zwei Jahre stattfindenden Festival eine ständige Einrichtung mit eigenen Produktionen und internationalen Gastvorstellungen. Seine wichtigste Motivation war und ist, dass Künstler, von denen er meint, dass sie es verdienen, die Arbeits- und Auführungsmöglichkeiten finden sollen, die sie brauchen. Ebenfalls ganz wesentlich ist für De Greef die Authentizität des Künstlers. Erfolg und Anerkennung kamen natürlich nicht von alleine. 'Es ist harte Arbeit', sagt De Greef. Am 1 oktober wird Guy Gypens Nachfolger von De Greef, und man rechnet damit, dass die künstlerische Linie des Kaaiththeaters keine allzu einschneidenden Änderungen erfahren wird.

SCHILDERKUNST

Kijkmomenten voor snelle mensen

Schrijvers en schilders uit Nieuw-Zeeland zijn doorgaans erg begaan met de natuur. Jill Frost vormt hierop geen uitzondering. Hoewel zij zich na haar artistieke studies in Londen vestigde, blijft ze zeer begaan met het milieu, zowel in haar geboorteland als elders in de wereld. Frost schildert vaak verlaten akkers en bossen met boomstammen en kuilen die een symbolische betekenis hebben. Haar bijna kale landschappen zijn niet uitnodigend, maar onrust-

barend. Je treft er nauwelijks of geen mensen in aan en er gaat een onbestemde dreiging van uit. Het gevaar wordt echter nooit expliciet getoond. De kunstenares gaat ervan uit dat wij onze omgeving slechts fragmentarisch waarnemen, omdat we ons meestal met snelle voertuigen verplaatsen. Zij legt deze kijkmomenten vast in beeldreeksen. Een werk kan verschillende invalshoeken bundelen. Soms verschuift alleen maar het blikveld. Met krijtlijnen bakent zij de terreinen af. Ronde stippen verraden de onheilsplekken waar misschien wel mijnen verborgen liggen. Frost lijkt

zich te vereenzelvigen met een landmeter of een bodemonderzoeker. Over haar geografische bevindingen brengt zij nauwkeurig verslag uit. Zij put ondermeer inspiratie uit de film 'Leven en dood van Vincent Van Gogh', gerealiseerd door Paul Cox. Bovendien is zij schatplichtig aan de Britse schilder Constable, die uiterst nauwkeurig natuurlijke structuren ontsluitte en de sporen van menselijke bewoners natrok. Tenslotte beschouwt zij zich ook als een leerling van de Duitse schilder Anselm Kiefer, die aantoonde hoe de geschiedenis nazindert in de hedendaagse kunst.

Ellipse Exhibitions, Hallesesteenweg 158, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel. 02/381 21 81. Tot 23 november. Van donderdag tot zondag van 14 tot 16u en op afspraak.

TONEEL

Komisch seksualiteitsdrama

De Beierse naturalistische schrijver Franz Xaver Kroetz is in zijn werk 'De drang' nog sarcastischer dan vroeger. Ongetwijfeld onderging hij de invloed van zijn Oostenrijkse collega Werner Schwab, hoewel deze laatste ook letterlijk aan zijn vernietigende stukken tenonder ging. 'De drang' (1994) is een vervolg op het gerucht makende 'Lieber Fritz' uit 1972 en reikt af met het beklemmende familieleven. De twee hoofdpersonages kweken droefgeestige bloemen voor kerkhofgangers, een handel die gesmeerd loopt. Affectief blijkt alles echter vierkant te draaien. Als een familielid voor een proefperiode uit de gevangenis weerkeert, gaan de poppen aan het dansen. De spanning stijgt als er oude koeien uit de sloot worden gehaald en duidelijk wordt dat het bewuste familielid indertijd werd opgepakt wegens zedenfeiten...

De auteur omschrijft zijn stuk als een komisch 'seksualiteitsdrama'. Nadat hij het werk in '95 zelf een eerste maal regisseerde bij een kamergezelschap in München, werd het geselecteerd voor het Theatertreffen. Toneelgroep Amsterdam verwierf vorig jaar

Franz Xaver Kroetz

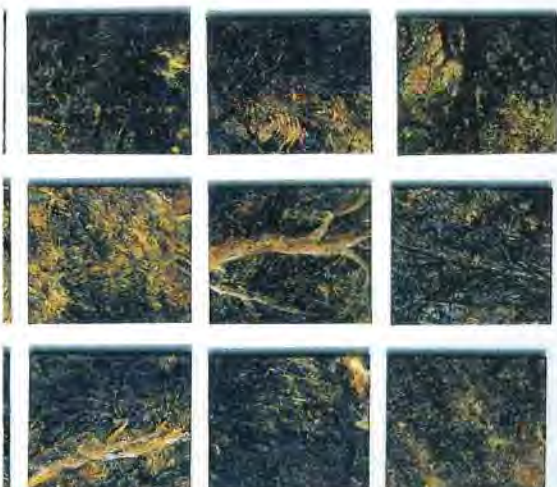
de opvoeringsrechten voor Nederland. Dit seizoen neemt Jos Verbist met Theater Antigone bij ons het scenario onder handen. Sien Eggers, Erik Van Herreweghe, Sofie Declair en Lukas Smolders vormen de acteursploeg. Het thema afwijkende seksualiteit ligt momenteel natuurlijk erg gevoelig omdat het herinnert aan de Dutroux-affaire. Antigone gaat gelukkig geen discussies uit de weg.

CC Westrand Dilbeek: 29 oktober
CC Strombeek-Bever: 17 december

TONEEL

Het fatalisme van Marguerite Duras

Dat Marguerite Duras rechten, wetenschap en politieke wetenschappen studeerde blijkt nauwelijks in haar werk. Tot haar dood specialiseerde deze in 1914 in Zuid-Vietnam geboren Franse culturschrijfster zich immers in beschrijvende psychologie. Of moeten we haar literaire stijl poëtische sociologie noemen? Als veeleisende toneelauteur liet ze zich door geen enkele theatermaker de les spelen. Vaak gaf ze zelfs geen toestemming om haar werk op te voeren, of hield ze haar beslissing daaromtrent in beraad tot op de dag van de première! Vertalers mochten in haar teksten absoluut geen ingrijpende veranderingen aanbrengen. Haar erfgenamen zijn minder grillig, zodat Theater Zuidpool haast probleemloos 'Vernie-

Jill Frost, In the Wood

Marguerite Duras

tigen, zegt zij' kan programmeren. De gebeurtenissen spelen zich af in en rond een hotel, waarvan de eigenaars problematische gasten over de vloer krijgen. In deze freudiaanse parabel reikt Duras geen oplossingen aan voor de frustraties en complexen waaraan de personages lijden. Die kunnen hun lot niet ontlopen. Als iemand na een slecht verlopen zwanerschap bijvoorbeeld rust verlangt, wordt die wens onmiddellijk gedwarsboomd. Ideale samenlevingsvormen bestaan in de levensvisie van Duras niet. De weg naar het geluk is bezaaid met zoveel hindernissen dat elke passie in de kiem wordt gesmoord. De mens die over de schouder van Duras meegluurt wordt onvermijdelijk een fatalist. Regisseur Stef De Paepe zal dit beamen.

CC Strombeek-Bever: 6 november
CC Westrand Dilbeek: 20 november

CONCERT

Muzikaal schateren met Buster Keaton

Als medestichter van Maximalist en het Blindman Quartet voelt Eric Sleichim zich nooit te beroerd om nieuwe klanklandschappen te verkennen. Al in 1986 componeerde hij met Thierry De Mey de ouverture voor *Chambre d'Amis* in Gent. Zijn 'Non-Euclidian Solos' werden uitgevoerd bij de opening van Documenta in Kassel. Sinds zijn ensemble samenwerkt met het Kaaithheater kan de pret

niet meer op. Momenteel fungeert Buster Keaton, de onderschatte filmkomiek die dertig jaar geleden stierf, als inspiratiebron voor het Blindman Quartet. Joseph Francis Keaton stond in 1900, toen hij net vijf jaar was, al met zijn ouders op de planken als lid van het 'Keaton Trio'. Het omstreken 'dwergerpen' was toen erg in trek, en dus werd het knaapje op het ritme van een ingehuurd slagwerker lustig heen en weer werd gegooit. Kindermishandeling zouden ze tegenwoordig zeggen! Later, tijdens zijn glorieperiode, vormde Keaton regelmatig een duo met de vermaarde Fatty Arbuckle. Lachen vermeed hij als de pest, want hij had tijdens zijn debuut

Buster Keaton

gemerkt dat het publiek niet altijd mee is met de grappen van een podiumartiest. Zijn bijnaam 'Buster' kreeg hij van de acrobaat Houdini, toen die hem opving bij één van zijn tuimelingen. De onbewogen gelaatsuitdrukking van Buster Keaton in succesfilms als *The Boat* (1921), *The General* (1926) en *The Navigator*, wekt spontaan tegengestelde reacties op bij de vocalisten en muzikanten van het Blindman Quartet, die deze films gebruiken als muzikale inspiratiebron. De geluiden die zij daarbij produceren werken danig op de lachspieren van de concertganger.

CC Westrand Dilbeek: 14 november

FOTOTENTOONSTELLING

Tokio en Brussel in 100 staties

Na zijn reeks over Hiroshimaslachtoffers reisde rand-fotograaf Peter Bodequin opnieuw naar Japan om Tokio niet als toerist maar van binnenuit te belichten. Van deze metro-pool bracht hij niet minder dan 6000 opnames mee die een onverwacht beeld schetsen en de mythe van de welvaart in deze grootstad ontcrachten. Hij selecteerde uit dat omvangrijke totaal 50 representatieve foto's, die hij wilde toetsen aan gelijkaardige blikvangers van een professionele Japanse collega. Na veel zoekwerk kwam hij in Elsene in contact met de Japanse fotograaf Kazuo Taira. Hij vroeg hem om een reeks persoonlijke sfeerbeelden van Brussel te maken. De cyclus diende nader in te gaan op de vier seizoenen. Tijdens de voorbije winter registreerde Kazuo Taira de eerste sneeuwvlokken en de eindejaarsfeesten. In de lente spitste hij zich toe op de bottende bladeren. In feite gaat de fotograaf op dezelfde manier tewerk als de tekenaars van de vroegere ukiyo-e prenten, die ook het tijdsverloop en de cyclische seizoenenveranderingen viseerden. De meeste Westerse stadsbewoners zijn tegenwoordig zozeer van de natuur vervreemd dat zij nog nauwelijks de maan of de sterrenhemel opmerken. De dubbeltentoonstelling van Peter Bodequin en Kazuo Taira heeft als titel '100 staties'. Zij nodigen de bezoeker uit om bij iedere foto stil te staan. Toch is hun traject geen sombere kruisweg naar Golgotha. De beelden laten onverwachte details zien die doorgaans aan het vermoeide en overvoerde oog ontsnappen.

CC Strombeek-Bever: 14 november tot 14 december.

Ludo Dosogne

Dat opera niet noodzakelijk voor een elitepubliek op jaren is bestemd en ook niet altijd voor de hand moet liggen, bewijst de ploeg van de Vlaamse JeugdOpera. Wat begon als een zangschool voor jongeren, groeide snel uit tot een volwaardige operagroep waar de nadruk even sterk ligt op zang als op beweging en acteren.

Bezieler van de Vlaamse JeugdOpera is Johan Sanctorum. De regisseur/dramaturg en filosoof stampte in 1994 in Overijse een operagerichte zangschool uit de grond voor 12 tot 18-jarigen. Al gauw barstte de school uit haar voegen. 'We wilden ons profileren als nationaal muziektheater maar dat bleek in Overijse helaas niet mogelijk', verduidelijkt Sanctorum. 'Nu zit de groep een beetje ruimtelijk verspreid. Brussel werd ons tweede thuis, daar zitten we in het volle leven. In onze repetitieruimte in klooster La Foresta bij Heverlee, zijn we dan weer in rust gedompeld.'

Tomaten

De circa 40 leden die de operagroep rijk is en waarvan de leeftijd schommelt tussen 15 en 25 jaar, worden

Eigenzinnig gezelschap haalt opera van zijn voetstuk

geselecteerd op basis van strenge audities. Rekruteren gebeurt veelal uit muziekacademies en conservatoria. Bij de JeugdOpera komen ze, al tijdens hun studies, onmiddellijk in het artistiek leven terecht. 'Toch willen we niet voor een kleine kring van uitsluitend operaliefhebbers spelen', zegt Johan Sanctorum. 'De schoolvoorstellingen die we regelmatig geven op uitnodiging van de Vlaamse Gemeenschap zijn voor ons het uur van de waarheid. In het begin vreesden we een beetje tomaten en kauwgom naar het hoofd geslingerd te krijgen, maar dat blijkt helemaal niet zo te zijn. Dat de opera wordt gebracht door leeftijdsgenoten van de scholieren speelt een grote rol.' Met de zowat 30 optredens per jaar wil de Jeugdopera uiteraard niet alleen jongeren in de theaterzetels lokken. Iedereen is welkom op voorwaarde dat hij/zij open staat voor een moderne vorm van opera. 'We krijgen geregeld tegenwind van mensen die opera klassiek willen blijven opvatten. In ons nieuw project vormen we Assepoester van Rossini bijvoorbeeld om tot een negerin. Het sprookjesachtige verdwijnt, alleen een tijdsdocument blijft over. Assepoester staat als symbool voor de uitgebuide natuur en de prins symboliseert de macht. Ik maakte een collage met fragmenten van de oorspronkelijke componist en eigen stukken. Door dat plakwerk verlopen de voorstellingen deels in het Nederlands en deels in de originele Italiaanse taal.'

Geshockeerd

De zangers van de JeugdOpera werken actief mee aan het scenario. 'Ze krijgen wat lectuur mee als achtergrond. Daarna draait alles eigenlijk vanzelf. Iedereen weet perfect wat hij of zij op de scène moet doen. Ik

moet nauwelijks tussenkomen. In de traditionele operavorm werkt dat omgekeerd', aldus Sanctorum.

Er wordt ook veel gewerkt met technische snufjes. Video-opnamen, geluidsgeneratoren en het vervormen van stemmen, zijn ingrediënten die regelmatig

worden gebruikt. 'Dat is niet gebruikelijk in de operawereld en shockeert het publiek soms. De leerlingen krijgen vooraf het script en mogen de scène naar believen aanvullen. Dat betekent een confrontatie tussen het plastische en het theatrale', zegt Johan Sanctorum.

Johan Sanctorum

Uit de Vlaamse JeugdOpera groeide een ander gezelschap dat de duistere naam 'Zwarte Zaterdag' meekreeg. De leden zijn semi-professionele, volwassen zangers. De benaming roept verschillende associaties op, zoals een bizarre happening in Brussel op zaterdag, en doet ook denken aan de Blauwe Maandag Compagnie. Het gezelschap doet de grote kunstencentra aan met grote producties voor een gevormd publiek, maar zet zich ook duidelijk af tegen de traditionele opera.

'Op lange termijn zou er wel eens een groot instituut voor de opleiding van zangers en acteurs uit de Vlaamse JeugdOpera kunnen groeien, maar dat is voorlopig nog niet aan de orde', besluit Johan Sanctorum.

An Van Hamme

Info bij het secretariaat van de Vlaamse JeugdOpera, Mommaertsstraat 106, 3090 Overijse.
Tel/fax: 02/688 06 10.

Flemish Youth Opera takes opera off its pedestal

The 'Vlaamse JeugdOpera' (Flemish Youth Opera) proves that opera doesn't always have to be traditional and classical, nor always aimed at an older, 'elite' public. What began as a singing school for young people in Overijse quickly grew into a full-fledged opera company, with around 40 members, most of whom are between 15 and 25 years of age. Their performances put as much emphasis on singing as on movement and acting. With around 30 performances per year, the Youth Opera naturally wishes to attract more than just young people into the theatre. 'Everyone is welcome, provided that he or she is ready for a modern form of opera', said Johan Sanctorum, the leader of the Youth Opera.

Verba helpt Brabantse auteurs

Wim Menheer bijt met de publicatie van zijn eerste thriller de spits af bij de Vereniging van Brabantse Auteurs. Verba houdt voortaan namelijk niet alleen literaire cafés, maar wil nu ook goed geschreven romans, misdaadverhalen, dichtbundels en reisverhalen uitgeven.

Schrijfster Monica Macken, die de public-relations verzorgt van de Vereniging van Brabantse Auteurs (Verba), beklaagt er zich over dat de meeste uitgeverijen en boekhandels vaak bitter weinig doen voor de promotie van hun auteurs. 'Hun aanpak getuigt van weinig creativiteit. Bovendien maken debutanten weinig of geen kans. De gevestigde waarden, politici en andere media-figuren komen het eerst aan bod. Verba wil daarom nu zelf eigentijds werk publiceren van debutanten uit Vlaams-Brabant en brengt hun oeuvre via een verdeler op de Vlaams-Nederlandse

boekenmarkt', aldus Monica Macken. 'Onze allereerste publicatie - Het purperen oog van Wim Menheer - wordt op 1.000 exemplaren gedrukt. Daarbij schenken we bijzondere aandacht aan de kافت, de presentatie en de promotie.'

Verslaafd

De auteur is opgetogen dat Verba zijn 'Purperen oog' uitgeeft. 'Het verhaal speelt zich af in de bergen. De aan drank verslaafde Agnes Cool laat zich door een vriendin ervan overtuigen om in therapie te gaan en af te kicken. Tijdens dat proces maakt ze een bergtocht die de overlevingsstrijd symboliseert. De deelnemers aan de tocht worden geconfronteerd met een geheime sekte die hen probeert in te palmen en monddood te maken. Ik behandel dus een omstreden actueel probleem', verduidelijkt Wim Menheer. 'Het idee van de roman is gerijpt tijdens een zeventiendagse wandeltocht die ik zelf maakte op de Mont Blanc. De thriller speelt zich dus af in een natuurgetroouw kader, maar de

rest is fictie. Als beroepsfotograaf besteed ik veel aandacht aan de bijna fotografische waarnemingen en beschrijvingen van de natuur.'

Lange adem

'Aangezien ik het schrijven moet combineren met een voltijdse job is een roman een werk van heel lange adem. Het is niet eenvoudig om na een langere onderbreking die fameuze rode draad telkens weer op te pakken.' Wim Menheer drukt zijn grote waardering uit voor Verba en voorzitter Hugo Neirinckx. 'Hij plaatste kritische kanttekeningen en hielp me snoeien in mijn werk.' Zes jaar geleden publiceerde Wim Menheer al *In de schaduw van de eik*, een reeks korte verhalen en binnen-

FOTO: RITA DANIELS

Wim Menheer

kort mag er een nieuwe verhalenbundel *Het Adagio van Spohr* van hem worden verwacht. Ook die verhalen hebben iets mysterieus en horen thuis in de wereld van de thriller. *Het Purperen oog* verschijnt eind oktober bij Verba.

Gerard Hautekeur

Correspondentie-adres van uitgeverij Verba: Ninoofse steenweg 340, 1700 Dilbeek. Voor meer inlichtingen kan men na 19 uur terecht bij voorzitter Hugo Neirinckx uit Grimbergen op maandag, dinsdag en woensdag, tel. 02/269 54 02.

17

Een eeuw Grimbergen

De monumentenvereniging 'Eigen Schoon' uit Grimbergen beschikt over uniek beeldmateriaal van vroeger. Nu, bijna een eeuw later, maakte fotograaf Julien Willems een identieke foto-reportage in de vier deelgemeenten. Hij koos daarbij exact dezelfde invalshoek als de fotograaf van de oude prentkaarten. Het leverde voor de tentoonstelling die in september werd gehouden een boeiende confrontatie op tussen het Grimbergen van toen en nu. Uit het materiaal van die tentoonstelling koos 'Eigen Schoon' een aantal markante prentkaarten die ze bundelde in de kunstzinnige kalender *Grimbergen 1998*.

Op de hierbij afgedrukte afbeelding zien we de Hoge Steenweg anno 1907 in het centrum van Grimbergen. Er heerst een gezellige drukte voor het café-restaurant De Bondt met zijn Franstalig uithangbord, wat wijst op de dominante positie van het Frans rond de eeuwwisseling. De oudste prentkaarten zijn trouwens allemaal eentalig Frans. 'Eigen Schoon' kijkt in zoverre met een ietwat nostalgische bril naar de straatbeelden van het verleden omdat een stukje weemoed of nostalgie vaak de ideale voedingsbodem zijn voor de zorg en het respect van het cultuurpatrimonium.

GH

De kalender *Grimbergen 1998* met de twaalf oude prentkaarten (33 op 42 cm) kost amper 200 frank, verzendingskosten niet inbegrepen. Hij kan worden besteld bij Wim Pas, Lage Steenweg 3, 1850 Grimbergen, tel. en fax 02/269 38 00, of gekocht in de Abdiboekhandel op het Kerkplein in Grimbergen.

Grimbergen Café-Restaurant De Bondt

Vlaamse belangen

De Vlaamse Zaak ligt me nauw aan het hart. Ik ben overtuigd van haar gerechtigheid en gedraag me navenant, zeker in mijn woongebied de Brusselse rand, een delicate streek inzake Vlaamse belangen.

Het is er op eieren lopen en waken geblazen. Sluip er in die school soms Franstaligheid binnen? Doet de middenstand daar niet al te veel mee met de franskiljons? Heeft de gemeente niet te graag rijkards onder haar bewoners? Beseft dat treinpersoneel niet dat zijn trein in Vlaamse stationnetjes stopt?

Het is onaangenaam dat een Vlaamse mens zich in zijn Vlaamse woongebied zulke wantrouwige vragen moet stellen. En voor dat rottige gedoe geef ik de schuld aan de 'faciliteiten'.

Die werden toegestaan in het kader van zo'n politieke ruilhandel waarin de Belgen grootmeesters-illusionisten zijn. Het mag dan al in de 'faciliteitengemeenten' ofte f-dorpen rond Brussel de bedoeling zijn geweest om er de Franstaligen niet in een verdomhoekje te zetten, het resultaat is geweest dat de Nederlandstaligen er in een verdomhoekje terecht kwamen. Dat gebeurde dan weer in het kader van de polarisatie tussen Frans- en Nederlandstaligen waaraan de Belgen nu eenmaal lijden ten gevolge van allerlei mistoestanden in het verleden. 'We krijgen een vinger en nemen de hele hand', dachten en lachten de Franstalige minderheden in de f-dorpen, opgestoot door politieke partijen die de belangen van Franstaligen verdedigen. Zo leidden de fameuze faciliteiten niet alleen tot Franstalige lagere scholen maar ook tot Franstalige, pardon, tweetalige besturen in die f-dorpen waar de Franstaligen het sterkst stonden en het stevigst militant optraden. De sfeer van taalsrijd in de f-dorpen is dan overgewaaid naar de naburige Vlaamse gemeenten

Een miskoop wekt in mij de drang naar weg-ermee. Dumpen en vergeten. Zonde van het geld, maar tevredenheid met de spullen om me heen mag zijn prijs hebben. Konden we zo ook maar komaf maken met andere dingen die mis of lelijk zijn. De lintbebouwing afbreken.

Het Atomium verwijderen. De faciliteiten schrappen.

FOTO: RITA DANEELS

met ook Franstalige bewoners. Waarop er ook daar duchtig over en weer werd gesard, door de Nederlandstaligen met hun streng Vlaams beleid, door de Franstaligen met hun geoorloofde Franstalige lijsten. En het moet gezegd: Franstalige Belgen hebben er een handje van weg om hun buurt te verfransen - jong geleerd, oud gedaan, en de verfransing van de Vlaamse contreien werd en wordt al eeuwenlang beoefend. Met dat al is het dus, als gezegd, in de Vlaamse rand op eieren lopen en waken geblazen.

Zou het niet toestaan van faciliteiten tot een andere situatie in de Vlaamse rand geleid hebben? Volgens mij wel. In plaats van er zich om te verkneuteren dat de rand bediscussieerbaar Vlaams is, zouden de Franstaligen er zich hebben moeten bij neerleggen dat de rand principieel Vlaams is en daarmee basta. Het zou hen wie weet mores geleerd hebben, liefst wat minder uitdagend verfransend gedrag. Met daartegenover liefst ook wat

minder uitdagend flamingant gedrag van de Vlaamse gemeentebesturen. Geen fixatie op de eeuwige taalperikelen, maar concentratie op de actuele randproblemen als daar zijn: de verstedelijking; de internationalisering; enerzijds de verrijking anderzijds de

uitwijking; een meer en meer asociale samenleving; een bevolking van pendelaars naar de hoofdstad; en wat al meer aan hedendaagse verschijnselen.

Stel het u voor, een zelfverzekerd breder-dan-Vlaams beleid omdat de verfransing minder een gevaar zou vormen. En dan als tegemoetkoming het volgende gordellied door Jo Lemaire laten zingen.

De Vlaamse besturen in de rand hebben in de voorbije decennia wat te veel de Franstaligen in de gaten gehouden en wat te weinig naar de Europeanen omgekeken. Dat begint hen nu zuur op te breken, nu die Europeanen gemeentelijk stemrecht krijgen. Misschien, zo kan geopperd, vinden die bijkomende stemgerechtigden het bijvoorbeeld jammer en kleingeestig dat in de gemeentelijke bibliotheek het assortiment Franstalige boeken met voorbedachten rade beperkt of teruggeschroefd wordt. Misschien, zo kan gevreesd, vinden die bijkomende stemgerechtigden dat de Vlaamse partijen er niks van gebakken hebben met hun traditioneel Vlaams beleid.

En dus kan dat Europees stemrecht in de rand inderdaad een zoveelste probleem worden dat de Vlaamse ondergrond van de streek kan aantasten. Ik zou zeggen: niet zozeer een toekomstig probleem dan wel nog maar eens een probleem dat we meesleuren uit het verleden.

Brigitte Raskin

ER ZIT MUZIEK IN DE RAND

Ontbreken van jonge stemmen dissonant in florissant koorleven

De sterke Vlaamse traditie van een bloeiend koorleven is ook in de rand aanwezig. Oudere, 'gevestigde' zanggroepen, met name kerkkoren, vinden weliswaar niet meer zo gemakkelijk jong talent, maar bij koren die recent werden opgericht is dat veel minder het geval. Ook het grote publiek blijft het koorleven een warm hart toedragen.

Monika Hagemann studeerde orgel en notenleer aan het Leuvense Lemmensinstituut en dirigeert nu vijf koren in de rand. Zij vindt dat 'haar' koren het alle vijf uitstekend doen.

**Drempelvrees
weerhoudt
jongeren ervan om
aan te sluiten bij
een koor met een
uitgebreid
repertoire**

'Dat geldt zowel voor het kleine kinderkoortje en het kerkkoor van Alseberg, als voor 'Der Deutsche Ökumenische Chor' in Tervuren en het 'Sint-Lambertuskoor' en 'De Sangghesellen' in Beersel. Van de vijf koren staan 'De Sangghesellen' het verst. Zij halen een internationaal niveau. De klankkleur van dit koor is er sterk op vooruit gegaan en het repertoire is zeer uitgebreid.'

Volle zalen

Sommige koren in de Vlaamse rand leveren ronduit schitterende prestaties. De koren van de Jan Niklaasstichting - het kinderkoor 'Harteklop', het jeugdkoor 'Samaveda', het 'Jan Niklaaskoor' - trekken regelmatig de wijde wereld in en brachten al

concerten in de Parijse Notre-Dame, de Dom in Aken en Keulen. Ze waren ook al te zien in Reims, Colmar, Poznan en Auschwitz. Het 'Wemmels Gemengd Koor' trad - samen met koren uit Meise, Merchtem, Elewijt, Lebbeke en het Brussels 'International Youth Orchestra' onder leiding van Michel Tilkin - meerdere keren op voor afgeladen zalen in het Paleis voor Schone Kunsten. De koren brachten opgemerkte uitvoeringen van de Carmina Burana en zongen onlangs het Requiem van Mozart, in het kader van 'Oranjesbloesems', de Vlaams-Nederlandse veertiendaagse in Brussel.

Opvallend is ook de sterke groei van de kinderkoren. 'In heel Vlaanderen floreert het koorleven. Er komen flink wat jongeren- en kinderkoren bij', bevestigt Paul Valgaeren, koorconsulent bij het Algemeen Nederlands Zangverbond.

Toontje lager

Toch is het niet allemaal goud wat er blinkt in het Vlaams-Brabantse koorleven. Dat geldt zeker voor de kerkkoren die krijgen af te rekenen met een aantal handicaps. Ze zijn beperkt qua repertoire en brengen vooral liturgische

muziek. De wekelijkse uitvoeringen op zondag zijn zo veeleisend voor de leden, dat slechts weinig professioneel geschoolde zangers in kerkkoren zingen. Door de frequente optredens blijft er bovendien maar weinig tijd over om nieuwe stukken in te oefenen. Ook de doorstroming vormt een probleem. Het religieuze reper-

toire trekt jongeren niet echt aan. Koren die al tientallen jaren actief zijn, zoals het 'Wemmels Gemengd Koor' en het Dameskoor 'Crescendo' in Merchtem, hebben eveneens moeite met het vinden van jongeren. 'Koren die nu starten, beschikken uiteraard over veel jonge stemmen', zegt Josée Goossens van 'Crescendo'. 'Jonge mensen blijken echter minder geneigd om aan te sluiten bij koren die al over een uitgebreid repertoire beschikken, waarschijnlijk omwille van een soort drempelvrees. Daarnaast is er het gewone verloop. Als mensen trouwen wijken ze bijvoorbeeld vaak uit naar andere gemeenten. Of, ze werken voltijds, krijgen kinderen en hebben geen tijd meer voor het koor. Jonge zangers worden daarom bij ons met open armen ontvangen.' Ook Hugo Goossens van het 'Wemmels Gemengd Koor' is op zoek naar jong talent: 'We hebben een tekort aan sopranen en dat is vervelend. Het koor kan nog alleen samen met andere koren optreden. Dat is jammer, want we zouden toch heel graag elk jaar minstens één keer voor eigen publiek in Wemmel zingen. Jong talent is dus bij ons heel erg welkom.'

Marleen Teugels

FOTO - RITA DANEELS

RESTAURANT

FOTO'S: RITA DANIELS

Een verzorgde boterham in Brasserie Spoorloos Station

'Ik doe graag wat ik graag doe', zegt eigenaar en bouwondernemer Dirk Tegenbos, en daarmee is al veel verteld over zijn gloednieuwe 'Brasserie Spoorloos Station' met een verzameling van ijzeren-weg-memorabilia in Tervuren. Pardon, in Wezembeek-Oppem. De kant van het Museum voor Midden-Afrika aan de Leuvense Steenweg, schuin tegenover deze brasserie, is inderdaad Tervuren, maar langs de kant van de 'witte olifant' heet dat Wezembeek-Oppem.

Wanneer we op een herfstige en zonnige zondag-na-de-noen in dat stemmige terminusstationnetje van MIVB-tramlijn 44 op het einde van de Tervurenlaan in Tervuren uit één van die 1900-trammetjes stappen, wordt het even zoeken tussen het bronsgroen eikenhout naar deze merkwaardige brasserie. De naam was hier op zijn minst een voorteken, want we liepen eerst de verkeerde kant uit, recht het Zoniënwoud in, waar het op dat moment naar dampende herfst, muf hout en paddestoelen rook. Een jogger, klaarblijkelijk van de streek, zegt dat we voor de 'witte olifant', links een weggetje moeten nemen. Warempe, daar staat een plakkaat met 'Spoorloos' dat zijn naam alle eer aandoet. Het hobbelige wegje leidt naar een loods uit-de-tijd-van-toen, temidden van een wat onaantrekkelijk

ke grintparking, 'zoals gebruikelijk bij goederenstations', leren we later van de eigenaar. De naam 'SPoorLooS' is spitsvondig omwille van de 'OO's die als wagonwielletjes de tekst rijden. Bij de ingang staat een spoorwegbareel die in feite niemand buiten houdt. 'De wit te kalken betonnen spoorweg- en stationsafrasteringen zijn

In het midden van de loods staat een treinwagon op een heus stuk spoor

besteld', weet de waard en ook het terras moet nog verder worden aangelegd.

Boerenboterhammen

Binnenin lijkt alles bij een eerste aanblik voltooid en af. Hoewel, binnenkort wordt het dak nog geïsoleerd en ook het menu wordt uitgebreid tot een heus brasserieaanbod, met vanaf eind oktober ook dag- en zelfs jacht-schotels. Op het tijdstip van ons bezoek werden er alleen dikke boerenboterhammen geserveerd voor 180 fr., met beleg naar keuze en zeer verzorgd gepresenteerd op een ruime broodplank. Het beleg bestaat uit boerenhesp, flinke plakken salami, plattekaas met radijzen enz. Dat alles kan worden doorgespoeld met bieren van 't vat en van de streek. De 'alcoholvrijen' werden in het aanbod niet vergeten.

Dit stationshalletje was ooit een pak-

huis van het station van Tervuren dat ervoor stond. Het had de allure van dat van Schaarbeek, maar het werd, ongelukkig genoeg, in 1962 genade-loos gesloopt. Een gigantisch schilderij laat dit enorme verlies aan oude spoorarchitectuur zien. Zelfs voordat de hangar ook maar iets te maken had met het vroegere stationnetje, was er al een spoor. Op deze plaats werden eertijds de stenen gekapt voor de bouw van het Museum voor Midden-Afrika en vervolgens, gesculpteerd en gepolijst, in wagonnetjes gelegd en via een minispoor dat over de steenweg liep naar de bouwwerf aan de overkant gerold. Niet alleen dit spoorlijntje is er niet meer, maar ook het echte treinspoor is met het station verdwenen. Een treinwagon is er wel, en deze staat als 'pièce-de-résistance' in het midden van de loods, bovendien op een heus stuk spoor. Hier kan men 'en-petit-comité' vergaderen. De mezzanina is bemeubeld met groene simililederen bankstellen uit Expo-58-treinen. Wij misten wel de bijbehorende grijze formica. Telefoon is er niet en die komt er ook niet volgens de eigenaar. Iedereen heeft tegenwoordig toch zijn eigen praatpaal mee. Het toilet? Rechtdoor en aan het rode seinlicht linksaf.

FD

Gesloten op maandag en open op alle andere dagen van 11 uur tot 24 uur.

Met kennis nieuwe kennissen maken

Op initiatief van de Belgian Senior Consultants ging een jaar geleden in Dilbeek het project 'Kennis Beurs Senioren' van start, waarbij gegadigden onder meer kunnen putten uit de (rijke) professionele ervaring van ouderen. Het gemeentebestuur verleent zijn medewerking en ook de Vlaamse Gemeenschap en de Koning Boudewijnstichting toonden belangstelling voor dit initiatief, dat kwam overgewaaid uit Nederland.

U bent 50 jaar of ouder, u hebt vrije tijd, u weet bijvoorbeeld alles over kaas maken, elektronica of Afrikaanse cultuur en u wilt uw ervaring en kennis best delen met anderen. U bent dus een aanbieder. Of, u wenst meer te weten over computers, alternatieve voeding of bloemschikken zonder daartoe meteen een klassieke cursus op vaste dagen en uren te willen volgen. In dat geval speelt uw leeftijd geen rol en bent u een aanvrager. Voor het bemiddelen tussen aanbieders en aanvragers zorgt de Kennis Beurs Senioren, waarin ouderen-aanbieders hun ervaring belangeloos ter beschikking stellen van anderen-aanvragers. De Kennis Beurs Senioren in Dilbeek brengt al sinds een jaar aanbieders in contact met aanvragers die dan onderling afspreken, of verwijst aanvragers door naar bestaande initiatieven. 'De

achterliggende bedoeling is dat je elkaar, na een bijeenkomst ambachtelijk broodbakken bijvoorbeeld, niet uit het oog verliest en dat je kennis-senkring groter wordt. Uit onze evaluatie blijkt overigens dat het in de praktijk ook zo loopt. Wij hopen dan ook op een sneeuwbal effect, dat iemand met positieve ervaringen bijvoorbeeld zijn buurman of buurvrouw meebrengt', aldus Raymond Crabbe die samen met Jos Thomeer en Luc Decaluwe een van de drijvende krachten is achter het project.

Tijd vullen

Gepensioneerdenbonden, centra voor de derde leeftijd, culturele centra, buurtcentra, syndicale, politieke, beroeps- en religieuze verenigingen, op het eerste gezicht lijkt er niet meteen behoefte te zijn aan een nieu-

De achterliggende bedoeling is dat je mekaar na een bijeenkomst niet uit het oog verliest

we seniorenvereniging. Toch is Raymond Crabbe ervan overtuigd 'het gat in de markt' te hebben gevonden. Zo stond hij versteld van wat er allemaal bestaat aan senioren-activiteiten in Dilbeek ('ik denk dat er wel 17 petanque-clubs zijn'), maar ook van het (groot) aantal mensen dat niet weet wat aan te vangen met hun vrije tijd. 'Wij zijn een soort bindmiddel tussen de aanwezige infrastructuur en de mensen die niet op de hoogte zijn van wat er allemaal bestaat, of die met drempelvrees zitten.' 'We beschikken sinds kort over een consultant voor mensen met vrije-

tijdsproblemen, mensen die geen specifieke voorkeur hebben voor een of andere bezigheid en die op zoek zijn naar wat hen kan interesseren. Daarbij werken we samen met de schepen van sociale zaken die ook regelmatig vragen krijgt over gelijkaardige problemen. We ervaren dat er mensen zijn die écht in de put zitten, maar die we omwille van onze beperkte opdracht niet kunnen helpen. Wat we wel kunnen doen is die personen doorverwijzen naar bestaande diensten of verenigingen.'

Seniorengids

Na één jaar werkt de Kennis Beurs met zo'n 20 aanbieders en een 40 à 50 aanvragers. Computerkennis, ambachtelijk broodbakken en bloemschikken waren bij de meest succesvolle aanbiedingen (een van de computerspecialisten is overigens een 70-plusser). Veel aanvragen zijn er ook voor Franse of Engelse conversatie, maar daar is er wel een tekort aan aanbieders. Sommige aanbiedingen komen dan weer niet in aanmerking omdat ze de commerciële toer opgaan, of omdat ze in het vaarwater komen van beroepsmensen, en dat is natuurlijk niet de bedoeling. De aanbiedingen worden zonder de namen of telefoonnummers gepubliceerd in de Westrandkrant en elke tweede donderdag van de maand is er een ontmoeting in het cultureel centrum Westrand, waar iedereen altijd welkom is.

Omdat je met een maandelijkse bijeenkomst onmogelijk alle geïnteresseerden bereikt, komt er in het najaar een soort 'seniorengids' waarin naast de activiteiten van de Kennis Beurs een overzicht wordt gegeven van alles wat Groot Dilbeek aan senioren te bieden heeft. Gegadigden hoeven alleen nog maar te kiezen, en wie niet kan kiezen, gaat best eerst even langs bij de Kennis Beurs.

Geneviève Ostyn

Voor meer inlichtingen: Raymond Crabbe, tel. 02/582 59 63, of Jos Thomeer, tel. 02/657 25 83

Raymond Crabbe

van huizen en tuinen

Het rattenkasteel van Sint-Pieters-Leeuw

22

Alhoewel er van het oorspronkelijke rattenkasteel niet veel meer over is, wordt de herinnering eraan wel levendig gehouden in een prachtige hedendaagse woning van architect Dirk Defraye die werd gebouwd op de fundamenteën van het oude kasteel. Ook in de tuin, een ontwerp van de Kortrijkse tuinarchitect Denis Dujardin, zijn de sporen van het vroegere rattenkasteel nog tastbaar aanwezig.

Absurd verkaveld

Toen de huidige bewoners van het domein de ruïnes van het vroegere kasteel een paar jaar geleden kochten, was een groot deel van het terrein, naar goede Belgische gewoonte, al op een bijna absurde manier verkaveld. De grens van één van de kavels loopt bijvoorbeeld dwars door een nog bestaande nis waar ooit een standbeeld van de jachtgodin Diana moet hebben gestaan. De vroegere stallingen werden omgebouwd tot een soort retraite-oord van één of andere godsdienstige sekte. De resten van het vroegere kasteel, dat jaren heeft leeggestaan, blootgesteld aan regen en wind en vernield en geplunderd door vandalen en handelaars in antieke bouwmaterialen, werden door architect Dirk Defraye op een merkwaardige manier geïntegreerd in het nieuwe gebouw. Dat werd niet alleen gebouwd op de grondvesten van het oude kasteel, maar het zit ook letterlijk geprangd

Eén van de bekendste boeken van de Vlaamse strip-held Nero speelt zich af in het zogeheten rattenkasteel. Dat kasteel is niet zomaar een hersenspinsel van tekenaar Marc Sleen, maar heeft écht bestaan.

tussen een soort triomfboog en een monumentale belvédère die vroeger bij het kasteel hoorden, en die als enige architecturale elementen konden worden behouden.

Verdwenen ratten

De friezen op de triomfboog met meer dan levensgrote afbeeldingen van ratten, herinneren nog aan de vroegere naam van het kasteel Rattendal. Twee enorme beelden van ratten die voorheen de balustrade van de belvédère sierden, werden echter ooit weggehaald en liggen nu waarschijnlijk ergens bij een handelaar in exclusief antiek bouw materiaal te wachten op een nieuwe bestemming. Grote brokken steen van het kasteel die her en der verspreid lagen, werden samengebracht in een soort 'herinneringspad' in de tuin, dat leidt naar de vroegere toegangspoort van het domein. Deze poort is echter afgesloten omdat het oorspronkelijke domein aan die kant nu helemaal is verkaveld. De architect heeft op die manier toch geprobeerd om het 'verhaal' van de plek enigszins tastbaar te maken. Midden op het grote gazon staat ook nog een antieke sokkel waarop indertijd een beeld heeft

gestaan, maar ook dat is al lang verdwenen. Er bestaan plannen om er een neonsculptuur in de vorm van een rat op te plaatsen, andermaal om opnieuw aan te knopen bij de geschiedenis van de tuin.

Religieuze eerbied

Het hele tuinontwerp vormt trouwens een dialoog met dat verleden. Zo loopt er rondom de tuin bijvoorbeeld een pad dat begint bij de oude toegangspoort en dat de vroegere toegangsweg naar het kasteel volgt. Langs dat pad zijn manshoge haagvolumes van haagbeuk geplant die elkaar overlappen. Die moeten een soort coulissenwerking creëren waardoor de tuin visueel wordt begrensd, maar die de wandelaar op het pad tegelijk een doorzicht geven naar het huis dat voortdurend wordt onderbroken, wat zorgt voor een permanent spektakel van open en dicht. Het is natuurlijk spijtig dat het oorspronkelijke rattenkasteel, dat ooit nog heeft toebehoord aan de bekende Brusselse familie 't Serclaes, verloren is gegaan. Maar door de gedurfde combinatie van oud en nieuw in de architectuur van de woning en de bijna religieuze eerbied van de tuinarchitect voor 'the genius of the place', blijft er toch iets van dat verleden bewaard voor het nageslacht, weze het dan op een bijna archeologische manier. Maar zelfs dat is in Vlaanderen niet altijd evident.

Paul Geerts

Met paardrijden overstijgen gehandicapten hun handicap

Het woord hippotherapie staat (nog) niet in van Dale. Therapie met paarden is nochtans heel heilzaam voor gehandicapten, zo blijkt uit de resultaten die geboekt worden in de Ponyhoeve in Ternat.

Lea Siccard is er trots op: onlangs haalde ze met haar dressuurnummer zilver in de 'Special Olympics' voor mentaal gehandicapten. Samen met 30 andere gehandicapten van De

taten op. 'Onze hoofdbekommernis is dat de gehandicapten er zelf iets aan hebben. De eerste stap is altijd de angst de kop in te drukken. Zolang ze daar last van hebben kun je op therapeutisch vlak niets beginnen. Hoe snel de angst wegebt, hangt af van persoon tot persoon. De gehandicapte gaat vaak met sprongen vooruit. Soms blijft hij lang op eenzelfde peil staan, om dan plots met een grote sprong vooruit te gaan.' Hippotherapie heeft bij gehandicapten een meervoudig therapeutisch effect. Het levert niet alleen fysiek uitstekende resultaten op: het evenwichtsgevoel wordt voortdurend getest, allerlei bewegingen moeten worden gecoördineerd, romp en benen worden intensief op de proef gesteld. Bij een gedeeltelijke verlamming kan hippotherapie eveneens de spieren versterken. Ook op psychologisch vlak worden uitstekende resultaten bereikt. Paardrijden versterkt het gevoel van eigenwaarde. Zelfs voor veel valide mensen is het berijden van een paard een hele uitdaging, die niet iedereen aandurft. Gehandicapten zijn daarom maar wat trots op hun prestatie om zelf een paard te kunnen leiden.

Zonder subsidie

'Van de 40 gehandicapten in De Valier, komen er 30 regelmatig paardrijden', zegt Peter Scheire. 'De meesten komen heel graag. Bij de enkelingen die hun angst voor paarden niet kunnen overwinnen, dringen we niet aan. Het effect van hippotherapie neemt toe als het heel regelmatig gebeurt, met speciaal daartoe opgeleide hippotherapeuten. Bij ons kan elke gehandicapte helaas maar een keer per maand paardrijden. We moeten afwisselen omdat er maximaal vier begeleiders kunnen meegaan.' Niet alleen de mensen van De Valier komen naar de Ponyhoeve, ook uit Dilbeek komen gehandicapten wekelijks paardrijden. En de belangstelling

blijft toenemen. Marina Rochette, die de ponyhoeve runt, is daar blij mee. Ze pakt de therapie professioneel aan, samen met een ervaren hippotherapeute. Het is immers van groot belang voor het succes van elk revalidatieprogramma dat de behandeling wordt gegeven door mensen die thuis zijn in dit soort therapie. Toch is ze genoodzaakt nieuwe belangstellenden op een afstand te houden. 'Een manège kan onmogelijk financieel de eindjes aan elkaar knopen door louter en alleen met gehandicapten te werken', zegt Marina Rochette. 'De werkingskosten liggen zeer hoog. We moeten de pony's verzorgen, een stal-knecht en een lesgever betalen. En dan is er nog de aangepaste infrastructuur. De Valier deed zopas een aanvraag bij de Lions Club van Grimbergen voor de sponsoring van een hefbrug om de gehandicapten op hun paard te tillen. 'De overheid komt niet met subsidies over de brug, evenmin als de gemeente', verduidelijkt Marina Rochette. 'Wij zijn een privé-initiatief en vermoedelijk wringt daar het schoentje. Alle gehandicapten uit de rand zouden nochtans baat hebben bij hippotherapie en zouden van paardrijden moeten kunnen genieten.'

Marleen Teugels

Voor meer informatie kunt u terecht bij de vzw Handhippo: Steenweg op Merchtem 218, 1780 Wemmel, tel. 02/460.17.62

L'hippothérapie : une thérapie et un plaisir

L'hippothérapie ne figure pas encore parmi les traitements classiques, mais cette thérapie faisant appel aux chevaux n'en exerce pas moins des effets bénéfiques sur les handicapés. Telle est la conclusion qui s'impose à en juger par les résultats obtenus par la ferme 'Ponyhoeve' à Ternat. L'hippothérapie et les hippotherapeutes obtiennent d'excellents résultats, tant physiques que psychiques. Les nouveaux candidats, hélas, risquent bien d'aboutir sur une liste d'attente, car le manège ne bénéficie d'aucun subside de la part de l'Etat et éprouve des difficultés à nouer les deux bouts. Selon l'exploitante du manège, Marina Rochette, tous les handicapés de la périphérie tireraient pourtant le plus grand profit de l'hippothérapie.

Valier in Liedekerke oefent ze in de Ponyhoeve in Ternat. 'Ik ben heel blij met de medaille', zegt Lea trots. 'Zo kon ik laten zien dat ik ook iets kan. En, ik ben dol op paardrijden.' Lea is matig mentaal gehandicapt. Ze rijdt al 15 jaar te paard. De opvoeders van De Valier, een dienstverleningscentrum voor volwassenen met een handicap, houden zich met de training bezig. 'We geven geen pure hippotherapie', verklaart opvoeder Peter Scheire. 'De training houdt het midden tussen zuivere hippotherapie en ontspanning. Maar de resultaten voor de gehandicapten zijn desalniettemin spectaculair.

Heilzaam effect

Jan Daem begeleidt ruim 15 jaar de lessen paardrijden. Ook al zijn er misschien nog geen voldoende wetenschappelijke bewijzen voor de doeltreffendheid van hippotherapie, de praktijk levert overtuigende resul-

G A S T E N B O E K

Als nieuwkomer bij je burens aanbellen

Gino Vesentini is kernfysicus en werkt in de technische vertaaldienst van de EG. Hij woont al twintig jaar in Overijse en spreekt vlekkeloos Nederlands, maar daar heeft zijn Hollands huwelijk met de goedlachse Astrid uiteraard wat mee te maken.

Toen ik twintig jaar geleden in Overijse aankwam en, Zuiders-naief al' Calabrese, mijn buurman allerhartelijkst in 't Frans aansprak, sloeg die de deur dicht, letterlijk. Niet meteen een denderende ontvangst, maar het heeft me wel aan het denken gezet, en Maurice is nu een van mijn beste vrienden. Ach, hier is zoveel gebeurd in de tijdspanne van één generatie. Overijse, heb ik nadien begrepen, is van oorsprong een gesloten plattelandsgemeente- in mentaliteit lichtjaren verwijderd van de hoofdstad- die een koude oorlog voerde met het naburige dorp Hoeilaart. Dàt waren al 'vreemden', stel je voor. Zo'n stamgevoel vind je zowel in Togo als in Lapland, daar is niks Vlaams aan. Door het 'Belgische feit' is Overijse echter in de vuurlijn komen te liggen van een uitzichtloze communautaire twist, en daarbovenop kwamen wij, de 'Europeanen', neergestreken. Er viel hier dus een en ander te verwerken. Het wortelvormige denken moest plaats maken voor een kruipachtig gevoel van komen en gaan, en

dat bezorgt de inboorling jeuk. Wie is nog wat? Bestaat er nog zo iets als een 'echte' Overijseenaar? Of een Vlaming, of een Belg? Wat maakt dat iemand als inwijkeling communiceert met een nieuwe omgeving en zich daar 'thuis' gaat voelen? Het zijn vragen die een cultuur-in-beweging typeren.

Een kop koffie

'Integratie', vertel mij wat. Toen ik als jongeman uit het hete en dorre Calabrië aan de polytechnische school van Turijn fysica ging studeren, dàt was pas het 'buitenland'. Wij waren boertjes, met een heel gek accent, temidden van de harde en stugge Noorderlingen die zich duidelijk superieur waanden. Ik heb het 'vreemdeling-zijn' nooit meer zó intens gevoeld als toen, niet in Holland en zeker niet in Vlaanderen, waar we helemaal ingeburgerd zijn. Ik denk alvast niet dat ik me nog 'thuis' zou voelen in Italië, het zou in elk geval weer met veel aanpassingsproblemen gepaard gaan. Dat bedoel ik met 'integratie': we zijn allemaal voortdurend in beweging en dus vreemdeling, thuiskomen blijft een werkwoord.

Het Overijse van de druif, waar men geboren werd, werkte en stierf, is niet meer. In het Europa van vandaag en morgen zijn migraties de normaalste zaak van de wereld en in dat perspectief ga je gewoon als nieuweling bij je burens aanbellen en inviteert ze op een kop koffie. Zo simpel werkt dat.

Elitair

Onze dochters Esther en Lara hebben we altijd zeer bewust naar de plaatselijke scholen gestuurd. Want als er nu iets integratie en contact tussen autochtonen en allochtonen verhindert, dan zijn het wel de 'Europese Scholen', die ook intern zeer elitair zijn ingesteld en een sterke sociale hiërarchie vertonen.

Natuurlijk waren onze kinderen hier eerst vreemde eenden in de bijt, met hun Hollandse tongval en vlothed die de Vlamingen soms wat van hun stuk brengt. Maar dat lost zich snel op: tot hun verwondering merkten ze dat de etnocentrische reflexen en de plaatselijke vooroordelen tegen buitenlanders ineens niet meer voor hen golden; ze hadden gewoon het vertrouwen gewonnen, vrienden gemaakt, en dat, vind ik, is een voorbeeld voor al wat hier reilt en zeilt op politiek vlak: wees gewoon jezelf, beoordeel niemand volgens voorgedrukte normen of stramien, treed naar buiten als individu en niet in groep.

De Belgen - en ik realiseer mij dat hier een ingewikkeld hoofdstuk geschiedenis aan voorafgaat- verspillen volgens mij nog te vaak hun kostbare tijd en energie aan taalkwesties, vuurtjes die voor het merendeel trouwens van bovenaf worden aangewakkerd. En hoe kun je nu verwachten dat een kersvers gearriveerde Spanjaard zomaar Nederlands spreekt? Gun de man de kans om kennis te maken, help hem over de communicatiedrempel heen. De Vlamingen zijn eigenlijk te bescheiden en daardoor te achterdochtig; ik zou graag hebben dat ze zich wat assertiever opstellen en hun sterke troeven uitspelen, zeker op cultureel vlak, in plaats van zich in een egelstelling te verschansen.

Gino Vesentini

Wohnen in Overijse

siv erlebt, wie als junger Mann, als ich aus Kalabrien nach Turin studieren ging. Dieses Gefühl habe ich in Flandern nicht gehabt, heute sind wir hier eingebürgert. Unsere Kinder fühlten sich natürlich zuerst als Fremdkörper, wir haben sie aber immer bewusst in die örtlichen Schulen geschickt, um eine Integration und den Kontakt mit den Einheimischen zu fördern.'

'Das alte Overijse, wo man geboren wurde, arbeitete und starb, gibt es nicht mehr', so Gino Vesentini. 'Im modernen Europa ist ein Umzug in ein anderes Land mittlerweile die normalste Sache der Welt, und geht man einfach als neuer Mitbürger zu seinen Nachbarn, stellt sich vor und lädt die Leute auf eine Tasse Kaffee ein, so einfach ist das.'

Gino Vesentini ist Kernphysiker und arbeitet im Übersetzungsdienst der EG. Er wohnt nun schon seit 20 Jahren mit seiner niederländischen Ehefrau und seinen beiden Töchtern in Overijse und spricht fließend Niederländisch. 'Das Fremdsein habe ich niemals so inten-